

DEBRECZEN

POLITIKAI NAPILAP.

A DEBRECENI ES HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor. — fill.
 Vidéken: Félévre 9 kor. Negyedévre 4 kor. 50 fill.

Főszerkesztő: Dr. Varga Lajos.
 Felelős szerkesztő: Békásy Jenő.

Egyes szám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-utca 10. Telefon 412.

Barázdák.

A debreceni nemzetközi szocialisták tegnapi este be nem jelentett gyűlést tartottak valamelyik külvárosi ház udvarán, ahol elhatározták, hogy elzárándokolnak dr. Ferenczy Gyula és Jánosi Zoltán lakásai elé és üdvözlik őket azon „hazafias” tevényt, hogy beléptek a haladó pártba.

Elhatározásukat tett követte. És a népjogok kiterjesztéséről, általánosításáról hallottak szónoklatokat és épültek rajtuk szocialista felebarátaink. Csúpan az „arany száju” pap beszédét zavarta meg egy közbeszólás, mely a kollegium egyik ablakából hallatszott:

— Le a demogóggal, atcug a népboldító!

A Fejérvári izü beszédek hatása alatt a nemzetközi „magyarok” a Debrecen szerkesztősége elé vonultak és abcugolták a fő és felelős szerkesztőket és a függetlenségi 48-as pártot. Ektelen füttyölések és üvöltések, amit a Csapó-utca 10 számú ház előtt véghez vittek, legfeljebb néhány gyöngye női szívet hozott remegésbe, evvel meg is elégedtek és elvonultak.

Abban a harcban, melyben hazánk függetlenségeért és nemzeti önállóságáért a Debrecen 37 év óta előljár a legnagyobb elismerés éppen ez a tüntetés volt, melyért hálás köszönetét fejezi ki a szerkesztőség a szocialista párt vezetőségének.

Nem elég, hogy eddig az ugynevezett „szakegyletekben” folyt az izgatás. Most már minden utcában gyűléseznek a nemzetköziek. Magánházak udvarán gyűlnek össze, amiről persze a rendőrség nem is szerezhet tudomást. Az este például 60 helyen tartottak ilyen értekezletet 6 és 7 óra közt, azután „megrendelésre” felvonultak a főutca — tüntetni a „vezérek” mellett.

Mindez nem arra vall, hogy az általános titkos választói jog érdekében van ez, mert a mellett izgatni nem kell Debrecenben, amelynek mindhárom országgyűlési képviselője hiva annak. Titkos bujtogatás folyik itt. A bujtogatóknak csak jelszó az általános szavazati jog és annak nem létező ellenségei ellen tüzelik a népet, hogy külön táborba vigyék.

Mindenáron zavart akarnak csinálni, hogy a zavarosban halászhasanak.

Ki hiszi el, hogy tiszta szándékból csináljanak zürzavart? Hiszen erre csak a darabont kormánynak van szüksége, hogy ledobhassa alárcát és a szuronyok hatalmával letörhesse a nemzeti ellenállást.

Hát nem akarják belátni a munkások, hogy a nemzeti ügy veszedelme az általános választói jog veszedelme is? És ha a nemzeti ügy nem tilhet most diadalt, a választói jog ügye is évtizedekre megbukott! Vagy ezt akarják?

Segélykiállítás.

A hol tizezren lesznek földönfutóvá, ötvenezen hagyják el otthonukat, — hagyván maguk után éhezö feleséget, gyermekeket, még férjüknek és apjuknak életében is siró özvegyet, árvákat, — testi épségük teljességében is elveszítik keresőképességüket és kárt vallanak csekélyke vagyonukban és alig néhány esztendősz tűzhelyük boldogságában. családi életük szeretetében: a magyar pójtartalékosok nyomorultjai érdekében fordulunk véreinknek, a magyar közönségnek minden gyűjtésnél könnyen kapható szívéhez.

Nem idézzük föl a történelmi és politikai vonatkozások szomorú láncolatát, amely testvéri gyűlölködésben és egymásnak megbecstelenítésében tartott magyart és magyart, az immár régeinek tetsző időtől kezdve, amikor a királyi jog legelőször ellentétbe került a nemzetnek kívánságaival, a királyhűségtől és tisztelettől megszentelt földből kinőtt vágyakkal, egész a legújabb korig, amikor az ország nem akar katonákat adni a királynak a hadseregbe s ez viszont, régi katonákat, tartalékosokat rendel szolgálatra, akik a katonai erényeket csak két hónapig tanulhatták s azóta a polgári élet és a kenyérkereset szürkeségében nem műveltek nagy dolgokat és nem is vágyakoztak a hadi lobogó dicsőségére.

A tanár ur famulusa.

Krizsóczy Péter a pergamenarcu állattani professzor boldogan bucsuzott a direktortól.

— Hát hol tölti a nyarat? — kérdezte tőle az igazgató.

— A Székely hegyek közt. Annak a világnak még nem ismerem faunáját.

— Jó, jó — jegyezte meg jóakarata leg az igazgató, de mégis pihenni kellene e nyáron. Rengeteget dolgozol. Még megárt.

— O, ó! — tiltakozott Krizsóczy Péter jókedvűen. Szó sincs róla. Olyan frissen érzem magam, mint egy husz esztendősz tescsó. Aztán meg kell írnom az Akadémia számára Aranybogarak (Chryzomelidae) című munkámat.

— Olyan sürgős?

— Igen. Már az összes Chryzomelida fajokat ismerem csak azt az egyet nem, amely a háromszéki hegyek közt él. Azt még megszerzem s aztán rendben lesznek. Akkor végre morfológia, zootómia, hisztológia, ontogénia, metamorfológia és cikológia szem pontjából, egész tisztában lesznek az aranybogarak, chryzomelidák fajával. Azt hiszem, lefőzöm Herophilost és Erasistratost is, a

görög iskola tudóssit, lefőzöm Haeckelt és Brehmet.

Az igazgató nevetett:

— Javithatatlan vagy Péter! Sok sikert a kutatáshoz. Aztán mutasd meg nekem is az aranybogaradat.

II.

Krizsóczy Péter agglagény volt. Száraz, unalmas kiasé göthős ember, már a milyen egy agglagény szokott lenni, a ki sohasem érezte a puha asszonyi kéz becözö gondoskodását. A mellett tanár is volt Krizsóczy Péter, híres zoológus és a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Ez még dupla agglagénységet jelent.

A háromszéki hegyek közt igen zötyögősek az utak. Kavicsos a föld, a gránit kövek úgy merednek ki belőle, mint a gereblyén a fogak. A borvízes szekerek kinnal döcögnek végig ezeken az utakon.

Krizsóczy Péter megátkozta az életét is, amikor bevitte magát ebbe a vad országba. A vonat nem vitte sokáig, borszéki vizet szállító szekeresek szedték fel az uton és és vitték tovább. A borvízes székelyek már visszatérőben voltak világjáró utjukból. Ki Aradig, ki Máramarosig szállította a maga

borszéki viz készletét, amelyet cilindres zöld üvegekben visznek eladásra.

Kiürült már a födeles szekér, hazatér a borvízes székely falujába.

Krizsóczy Péternek a lelkét is kirázták ezek a szekerek.

A szerint, hogy az 5 ut irányja, hogy tért el a borvízes szekerekétől, egyik székéről a másikra szállt át, amíg végre egy falug eljutott, ahonnan tovább kár volt egy lépést is tenni.

Ez volt a háromszéki hegyek legvadonabb pontja.

— Itt megálljunk! mondta Krizsóczy Péter boldogan.

Itt vagyok a chryzomelidák hazájában.

III.

A szilváspataki fürdő, ahol Krizsóczy Péter hadiszállását felverte, még teljesen üres volt, amikor az Aranybogarak írca lepkéhalóival és spirituszos üvegeivel odaérkezett.

A kis határszélü fürdőt különben sem látogatták valami nagyon. Késő júliusban, ha volt némi fürdőélet ott, akkor is nagyobb részt romániai bejárók rándultak át egy két heti fenyeskurára.

Gerő-nél a leg-elegánsabb Gerő-nél a leg-divatosabb Gerő-nél a leg-tartósabb Gerő-nél mesés olcsó árakban lehet mindenféle férfi- és fiu ruhát vásárolni.

Debrecen, Piac-utca 61. sz. a most ujonnan épült III. emeletés Fischer-palotában, Szent-Anna-utcával szemben

Méltán panaszkodhatnánk erről, de inkább elhallgatjuk ezuttal. Mert a politikai indulatok és az elkeserítő visszaemlékezés fegyverénél erősebb fegyvert kívánunk forgatni.

Az új korban, ebben a mi rettentő lázas és viharos időnkben, amikor orkán és földrengésszerű evolúciók rázzák meg az emberi lelket és meg nem fékezhető vágya a tömegnek küzd ugyszólván egy új világrendért; eddig jóformán számba sem vett népek törnek nagy célokat tűzve előtérbe; a társadalmak mélységeiben névtelen élő nagy rétegek döngetik a régi rendet; amikor minden érzést és tiszteletreméltó tekinteteket letiporva törnek egymásnak az ellentétes politikai célok; ahol az ellentétek mindegyikét csak a győzelem végcélja gyújtja, elfeledvén, hogy mindegyikünk hivatása még önmagunk legyőzésével is a közjó és a közszabadságok ápolása lenne; amikor a törvény hatalma válságba sodródik, a csökönység új világot teremt, a durvaság és erőszak megnyilatkozást keres, a terrorizmus a mesékből az életbe lép ki, hogy fölforgassa az életet és a magán kívül más tetteket ne tőrjön meg: a magyar földnek ezen vészterhes forrongásaiba, válságos kitérőseibe, egyszerre, nem váratlanul, de lesújtón beleszól a kényszerűség parancsa, amely hajlíthatatlan szigorral és meg nem tagadható intézkedéssel, néhány hét alatt megváltoztatja ötvenezer család képét. A tűzhely megreszkett, a család keresetforrásai elapadnak és a nyomor sós vizei megáradnak: ép emberek, munkabíró férfiak kénytelenek odahagyni kötelességeiket, megszűnnek övéik gondviselése lenni és falvak, városok hangzanak az elhagyott családok panaszaitól, koldusok nyögésétől; a póttartalékosokat, ötvenezer családfőntartót, behívták a kegyetlen tél idején katonáknak.

Szívet tépő, lelket megreszkettető, elmét megbódító látvány ez.

A válság harcának mindkét oldalán megrettent szívvel gondolnak a pusztulásra, amelyet ez okozni fog; és ha a harc tovább is dul amiatt, hogy ki az okozója ennek, kit illet a felelőssége, büne: ahol emberek laknak, száznál is több emberrel tekint és segítő kezét szívesen nyújtana a póttartalékosok számára a testvéri szeretet.

Fordulunk hozzátok, magyar nemzetünk gyermekei, kicsinyek és nagyok, szegények és gazdagok: ha már nem lehet segíteni a tehetetlenségben, amelyben a válság és a póttartalékosok ügye vergődik; ha az alkotmány alatt megingott az anyaföld: segítsétek talpra, isten és a magyar testvériség nevében a szegény póttartalékosok családjait.

Jertek fillérrel, forinttal, ki mit nélkülözhet s a válság áldozatainak asztalára tiszta szívvvel tegye le kiki a maga áldozatát.

Kossuth és a választói jog.

Sokszor a legtermészetesebb dolgokon csudálkozik el a világ. Kossuth Ferenc a függetlenségi és 48-as párt elnöke kijelenti, hogy ő igenis híve az általános választói jognak s ige szavak nyomában az ország lakosságára száll ez felé.

Sajátságos tünet a lelkeknek ez a nagy emóciója. Mi lehet az oka? Hisz a nemzeti küzdelem vezére sohasem mondotta az ellenkezőjét annak, amit kijelentett. Kossuth Ferenc, mióta csak a nemzeti törekvések élén áll, legfőbb politikai hitvallásul mindig az alkotmányos jogoknak a legszélesebb alapokon való kiterjesztését vallotta, s ettől a magasztos elvtől pillanatra sem tántorodott el. De ezt nem is tehetné volna mint annak a pártnak a vezére, mely küzdelmeiben a népre támaszkodik, s a jövő Magyarországot politikai alapjául a nép fonságát fogadta el.

A feltűnés, melyet Kossuth Ferenc cikke keltett, nézetünk szerint annak tulajdonítható, hogy a politikai helyzetet épen az általános választói jognak a beékelésével mérgeztették el annyira Fejérváryék, s hogy a hatalmas alkotmányjogi reform mellett állást foglalni körülbelül annyit jelentett a közvélemény szemében, mint a darabant kormány nemzetrontó politikájának behódolni. Kossuth Ferencnek kellett megtenni az első

lépést e téves nézet megdöntésére. Csak ő volt hivatott arra, hogy kijelentse:

— Nekünk igenis kell a választói jog, de csak úgy, ha alkotmányos kormány nyújtja s hogy ez az egyszerű kijelentés olyan szenzációsan váratlanul hangzott el, kizárólag ez az oka annak, hogy a politikai válság legnagyobb mélységeig is lehátolt s a meglepetés és csodálat hangjait hozta fel onnan.

A magyarországi szociáldemokrata párt elsírta a Kárpátoktól Adriáig legalább ezer-szar, hogy csak azért áll szemben a koalícióval, mert Kristóffy megígérte a választói jogot. Ine, a trompfra megjött a trompf. — Az országgyűlés többsége is megadja ugyan-est — alkotmányos kormány úján. Csak álljanak félre a darabontok és megvan az égrendítő vívmány. Ha csakis elvi okok válsztják el a szociálistákat a szövetségelt ellenzéktől ma már az megszűntnek tekint- ható és nincs semmi akadályja annak, hogy a tisztelt nemzetközies közreműködjenek a Fejérváry-banda előzésében.

Mi nagy örömmel fogadtuk a Kossuth Ferenc enunciacióját és erős a hitünk, hogy a válság megoldásában hatalmas szerepet fog játszani, ha a vezérő bizottság határozottan állást foglal az általános szavazati jog mellett. Ez annál inkább is elégtétele lesz a magyar nemzet modern felfogásának a népjogokról, mert Bécsből az az értesülés jön, hogy Gautsch miniszterelnököt megbuktatta az általános szavazati jog. A reichsrath és az urakháza többsége ugyanis határozottan a javaslat ellen foglalt állást és ezt pozitív formában a királynak is tudomására hozták. Hogy ebből még nagy felfordulás lesz odaát, az kétségtelen.

Ezzel szemben a magyarországi helyzet bizonyára lényegesen javulni fog a Kossuth cikkének hatása alatt. A nemzet forrongó rétegei lecsillapulnak, lasszerelődik, s beáll a nyugodt egyensúlyi korszaka a társadalomban. A korona és nemzet közötti ellentét azért kétségkívül továbbra is fennmarad, mert a Habsburgoknak oly mindegy, hogy Magyarország általánosan és tüköosan választó képviselőt, vagy sehogy! Nekik mindenestire legkellemesebb volna ez az utóbbi eset.

Az új megyefőnökök.

Ha a vándorló komédiást, a vásári csepürágót olyan módon fogadják, a hogyan a Fejérváry-éra főispánjai fogadják, bizonyára felszebnék sátorfájukat. Az új főispánok azonban elkészültek erre. Kötött marsrutájuk van, hogy helyükön maradjanak s várják a császári kormány parancsolatait.

Amellett nem volt talán olyan rovar, amelyet meg ne tudott volna nevezni ez a lány. Ott élt azületéséről fogva a hegyek között és mindent ismert. Egy-egy rovarnak maga adott nevet, de ezek a nevek mindig érdekesek, eredetiek voltak.

— Talentum ez a leány! — állapította meg magában Krizsóczy.

Egy hét múlva azonban, Borszékéről megérkezett a borvizes székely, Krizsóczy Péter meghökken. Elmegy a lány s ő márs nélkül marad, Szólt a lánynak:

— Te Riki, eljőnnél velem?

— Hová?

— Egy nagy városba. A házamban van egy szoba. Üvegszekrények alatt sok bogár van ott. Eljőnnél?

— Megyek.

— Helyes szólok az apádnak.

A borvizes székely belement az alkuba. A tudós tanár ur elviszi cselédnek a leányt, hiszen ugys annak szánta. Kap érti cifra ruhákat, uri ellátást, s az apa pedig nehéz forintokat. És Krizsóczy Péter boldogan mondta Rákinak!

— Aranybogár! Együtt megyünk. Te leszel a famulusom. Aranybogár...

Pakots József.

Magyar ember ha csak turista nem volt ritkán tette be oda lábát.

Krizsóczy Péter meglehetősen feltűnés keltet Szilváspatakon. A feltűnéshez sokban hozzájárult Krizsóczy furcsa arzenálja: a zöld lepkeháló, spirituszos üvegek és az egyéb rovarvadász eszközök.

És két nap alatt a tudós bogarász már nyakig benne volt a bogarászásban.

IV.

Krizsóczy Péter egy napon a szilváspataki feyveserdőben végre rátalált a chryzomelidák legutolsó fajpéldányára.

Kettőre is egyszerre. Egy bozót tövén ugyanis két fénypont ragyogott és Krizsóczy hirtelen hóna alá csapva a zöld lepkehálót, óvatosan közeledett a bozóthoz.

— Hopp!

Krizsóczy rátette kezét a két aranybogárra.

A tudós zoológus majd összeesett a meglepetéstől, amikor a két aranybogár helyett egy hamvaspiros leányarc bukkant váratlanul előbe.

A két aranybogár a leány két csillogó lázas szemé, mintha kacagott volna és Krizsóczy kiejtette hóna alól a zöld lepkehálót.

— Ki vagy? kérdezte megriadva.

— Rákinak hívnak! — felelt a leány és kezébe vette a lepkehálót. Fehér ingujjas kis parasztleány volt.

— Krizsóczy Péter professzor volt, tehát egzaminálni kezdte a leányt:

— Hát hogy kerülsz ide?

— Én mindig itt vagyok. Itt élek az apámnál.

— S az apád?

— Borvizes székely. Most Borszéken van s egy hét múlva utnak indulunk. Megyünk vizet árulni.

Krizsóczynak ez elég volt. Vette a hálót és tovább ment. A lány azonban utánna szólt:

— Bácsi, adja nekem azt a hálót. Hadd fogjak pillangót vele!

Krizsóczy Péter kelleltenül fordította el a fejét. Jó ember volt nem tudott megtagadni valamit, zavartan mondta:

— Nem adom. Ha pillangót akarsz fogni, hát fogjunk együtt!

V.

Egy héten át a tudós bogarász együtt bogarászott a kis parasztlánnyal. Ha szenvedélyes bogarász volt Krizsóczy, a lány még szenvedélyesebbnek bizonyult. Egészen összebarátkoztak.

— Ráki te, — kérdezte olykor Krizsóczy, hogy hívják azt a bogarat amit keresünk?

— Chryzomelidának!

Mind olyan alakok ezek, hogy eszközül adják magukat akár Úrküel táborsernagynak is. Ma kiragaszthatják a szocialistáknak az értelmiségi osztály elleni lázító felhívását, holnap képeznek lesznek egy új Windisch-Grätz felhívásának kifüggesztésére, holnapután hajlandók lesznek az alkotmányért küzdő hazafiakat osztorokkal elfogatni, hajlandók vérbírósággá alakítani a hazafiakat bitófára itélni... mert ezek az urak nem főispánok, hanem adminisztrátorok.

Mint főispánok meglúttak. A főispán-ság közjogi méltóság. Nemzeti intézmény. Főispánja csak a magyarok van, igazában tehát a főispán lenne a várcegye nemzeti hagyományainak megtestesítője. Az osztrák politika lassankint átgyúrta a főispánokat bizalmi férfiak a kormányának s mikor az államotásnak hívei elszaporodtak — azóta szerencsére az államotásból is kiabrandult az ország — a főispánok már nem is ellenőrző, valóban kormányzó hatáskört szántak. Az új főispánok már egyenesen a törvényhatóságok, a tisztikar rendezésére küldettek s ők vállalták is a küldetést. Vagyis az adminisztrátori megbízatást. Ez a nyeregben, akit a vármegye legrosszabbul fogadott. Annak már nem kell ferizenedni, az már kezdheti az adminisztrátoroskodást.

Teleky, Pongrácz, Pallavicini, Laszberg mint főispánok megbuktak, erkölcsi balotakká váltak, mint adminisztrátorok azonban ének tovább, nem törődve az erkölcsi állással. Főreájuk a pénz, a penzió, egyik-másiknál az üres cím is elégséges, amivel nem akarjuk mondani, hogy a hiúságukban megzavarodott gondolkodású alakok kevésbé veszedelmesek a pénzen vett lelkiismeretekenél. Az adminisztrátorok képesek mindenre — a háza és a nemzet ellen, ha a császár nevében utasítják vagy inkább uszítják őket.

Mit ér a méltóság a nemzet elismerése nélkül? Semmit. Végre is ezek a jeles férfiak nem élhetnek mindig Bécsben, ahol megnyílnak előttük a Burg aranyos ajtószárnyai s ha Magyarországon minden ajtó bezárulna előttük a vármegyehatárol az utolsó polgár ajtajáig, — azt mégis csak megéreznék. A Bach korszak főispánjainak volt társaságuk a magukfajta beamterekből, de ezeknek a császári igazgatás szállásainál csak még nincs kivel érintkezniük, vagyis inkább nekik meg kell próbálniuk, hogy összeköttetést szerezzenek, tehát módjában van a társadalomnak előlük elzárni az ajtókat. Kasán, Sátoralja-Ujhelyen így is történt s így kell történnie mindenütt.

Az erkölcsi bukása a főispánoknak immáron teljes. Az adminisztrátorokat pedig nem fogadja be a magyar társadalom. Mint a belpoklost fogja kerülni őket s még iva dékaikra is átöröklék a háza szabadsága, a nemzet igazsága ellen megkísérelt vállalkozásoknak szégyen bélyege. A császár adhat nekik pénzt, méltóságot, kintintést, de mindez nem ér egy fabatkát, ha a nemzet utálat, ítélete megbélyegezi... az élve temetkező főispánokat.

SZÍNHÁZ.

Miss Chipp. Ennek a mulattató vizsínházi énekes vigjátéknak vasárnap este lesz a bemutatás. Tekintve a darabot megelőző jó híreket, az előadás iránt nagy az érdeklődés. Az előadásban részt vesznek: Szabó Irma, Békés Gyula, Szakács Andor, Krasznay Ernő, Polgár Sándor, Sarkady Vilmos, Ternyey Lajos, Dész Alfréd, Kondor Ernő.

János vitéz. A János vitéz daljáték legutóbbi vasárnap délutáni előadására igen

sokan nem kaptak jegyet. Ezért vasárnap délután újra színrehozták az igazgatóság a darabot a régi, ismert, jó szereposztásban.

A Csöppség. Dr. Fényes Samunak a Magyar Színházban nagy sikert aratott darabja lesz ennek a hétnek második bemutatás előadása. A címszerepet Szabó Irma játssza s részt vesz az előadásban az egész vigjátéki személyzet.

TÁVIRATOK.

Várható-e fordulat?

Budapest, december 2. Bécsből érkezték hírek szerint báró Fejérváry Géza kiballgatása alkalmával semmi különös nem történt. Fejérváry nem vitt magával iratokat és csak előszóval tett jelenést. Se újbb utasítást nem kapott. Az uralkodónak a képviselőház december 19-én tartandó ülésére várható események miatt vannak aggodalmi. Fejérváry erre vonatkozólag hétfőn fog előállni javaslataival. Az uralkodó a jövő hét elején fog a továbbiakra nézve dönteni. Bizonyos, hogy az uralkodó adig nem bocsátja el a Fejérváry kabinetet, amíg utódja teljes biztosítékot nem nyújt arra, hogy a rend helyre áll. Az elnapolásról és a házfelcszálásról szóló királyi kézirat már Fejérváry birtokában van.

Uj tárgyalás a többséggel.

Budapest, december 2. Az udvari körökben hirtelen jár, hogy az uralkodó újra tárgyalni akar a többség vezérével és pedig új megbízatás után. A szövetséges pártok körében semmi hatása nem volt e híreknek. „Kár tárgyalni, ha ő felsége álláspontja nem változott meg — mondta az egyik vezérő bizottsági tag. Főleg az időpocsékolás, mert arra ne számítsen az udvar, hogy mi engedünk. Semmit nem változott a helyzet, legfeljebb annyiban rosszabbodott, hogy az uralkodó régi népszerűségét elveszti lassacskán. A rend felbomlott és az anarhia tobzódik. Ez az általános áramlat nem fogja elkerülni a kaszárnyákat sem.”

Merénylet a cár ellen.

Pétervár, december 2. A cári udvarból kiszivárgott hírek megerősítik, hogy a cár ellen merényletet követtek el. A merénylő Konstantinovic nagyherceg volt. A cár a fején, mások szerint a kezén sebesült meg. A merénylőt letartóztatták.

H I R E K.

Vasárnapi istentiszteletok. Advent első vasárnapján a Nagytemplomban ágendázik K. Tóth Kálmán lelkész, urvacsorát oszt Pécze István segédlelkész, a Kistemplomban prédikál Jánosi Zoltán lelkész, ágendát Létyai Mihály segédlelkész, a Kossuth utcai templomban prédikál Baróthy István segédlelkész, ágendát Nagy Vilmos tanár, az Ispoltály templomban prédikál Uray Sándor, ágendát Kecskeméthy Sándor, a Szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár, a Csapókerthben Kovács János népiszkolai felügyelő és a Homokkertben Papp László szenior prédikálnak és osztanak urvacsorát. — Az ágost. hitv. evang. templomban vasárnap d. e. 10 órakor az istentisztelet Materny Lajos főesperes végzi. Az istentisztelet után az urak szent vacsorája fog kiszolgálni.

Advent. Megkezdődnek vasárnap a hajnali misék. Három héten keresztül, az éjker még sötét van, korán hajnalban kivilágítják a templomokat és misét mondanak a papok. Ezzel jelképezik azt a kort, amikor még nagy üldözö-eknek volt kitéve a keresztények és dugvs, elrejtőzködve, éjszaka kellett bemutatniok a szent misét és lopva, titokban, a sötétség leple alatt surrantak be a templomokba a hívők. Jövő hó 3-án kezdődik Advent és tart karácsony napjáig.

Szabadságon. Sárváry Gyula dr. tiszti főorvos 10 napi szabadságra utazott. Távollétében dr. Balkányi Ede helyettesíti.

Diákkongresszus Debrecenben. A főiskola ifjusága már megkezdte előkészületeit az ez évben itt tartandó országos diákkongresszusra, a különböző bizottságokat megalakította és azok elnökeit, valamint előadóit is megválasztotta.

Szocialisták a parlament megnyitására. A parlament megnyitásának előestéjén, december 18-án, a szocialdemokrata párt az általános választói jog érdekében nagy tüntető felvonulást rendez, amely méreteiben meg fogja közelíteni a parlament előtt szeptember 15-én rendezett nagy tüntetést. A budapesti összes szakmák, valamint az ujjesti, kispesti, erzsébetfalvi, soroksáji, csepeli és budafoki munkások gyülekező helyeiken jönnek össze s nagy menetté egyesülve járják be a főváros kitzüött utvonalait. A felvonulásban résztvevő munkástömeg alkalmas, de még meg nem határozott módon fel fogja hívni az összes parlamenti pártokat, hogy a december 19-én a kormány által a parlament elé terjesztett választási törvényjavaslatot szavazzák meg.

Házasságkötések. A debreceni állami anyakönyvi hivatalban a hét folyamán házasságot kötöttek: Biró Mór—Márkus Irénnel, Biró Sándor—Böszörményi Róza, Boldizsár Imre—Nagy Juliánna, Szilágyi János—Keroknai Juliánna, Vértési József—Bugjó Gertrud, Fekete György—Iratosi Róza, Bartha Dániel—Tóth Margit, Király Sándor—Both Mária, Tasnádi Gábor—Kollár Erzsébet, Albrecht Béla—Tóth Margit, Jóna János—Pál Róza, Szabó János—Hegedűs Eszter, Szabó István—Bakó Juliánna, Kiss János—Holló Juliánna, Hagymás Gyula—Singer Paulina, Balog István—Balog Zsuzsanna, Nagy Mihály—Tóth Eszter, Nagy Lajos—Keresztes Ilona, Nagy Miklós—Toldi Anna, Gerdán János—Vedres Erzsébet, Domokos Zsigmond—Juhász Jolán összesen 21 pár.

Függetlenségi bál. A debreceni függetlenségi és 48-as párt báljai régidő óta híresek arról, hogy a legkedélyesebb mulatóságok. A város és a vidék független érzelmű polgársága szokott a párt báljain részt venni. A fényes bálterem zsufolásig megtelik ilyenkor szép asszonyokkal és lányokkal. A függetlenségi párt bálja január 6-án lesz az „Arany Bika” összes termeiben. A meghívókat már szétküldötte a rendezőség.

A bálrendezőség tagjai a következők: Márton Imre elnök, Kertész Mihály alelnök, Dr. Bacso Dezso jegyző, Dr. Fejér Ferenc ügyész, Kertész János jegyző, Tassy Miklós ellenőr, Kertész István pénztáros, Szendi Imre ellenőr. Rendező bizottsági elnökök: Harangi Sándor, L. Nagy Bálint. Rendező bizottsági tagok: Bekényi Péter, Török Bálint, Varjas János, Juhász Ignác, Zöld János, Kecskés István, dr. Varga Lajos, Böszörményi Mihály, Pethő István. A rendezőség: Aszalós József, Alföldi Béla, Bányai Péter, Barcza Barna, Barna István, Balog János, Benze

Karácsonyi és Menyasszonyi ajándéktárgyak
diszmi-, játék, china-ezüst és majolika-árak, börtárcák, női kézitáskák a legolcsóbban

a **Budapesti Koronás Áruházban** Debrecen, Piac-utca 7-ik szám, Vecsey-palota.

Öltözöt franciababa 50 fillér,

Hiata ló 2 korona.

Mihály, Békássy Jenő, Balogh Sándor, Balogh János, Csizsár István. Csobán József, ifj. Csobán István, Dávid Mihály, Erdei Péter, Gombos Gergely, Gombos István, Hajnal Ferenc, Herczeg János, Horváth Lajos, Horváth Ferenc Horváth Gábor, Juhász Ferenc, dr. Kecskés Gábor, dr. Király Péter, Kéki József, ifj. Kecskés István, Kecskés János, Kecskés József, Kegyes János, ifj. Kertész István, Kertész Imre, Kertész László, Kertész Lajos, Kertész András, Kardos Ferenc, S. Kovács Ferenc, Kovács István, Kalmár Ignác, Kerékgyártó József, Komlóssy Imre, Kelemen Gábor, Kálmán József, Kovács János, Kléri Lajos, Kaszás István, Mézáros József, Nyilas János, Ormós Lajos, Polgári M., ifj. Pósalaky Mihály Piros István, ifj. Sarkadi Ferenc, Sarkadi József, Salánki Ferenc, Sárga Imre, Szathmári János, Szathmári József, Szilágyi Ferenc, Szöllösi Sándor, Szilágyi Lajos, Szabó István, Sz. Szabó László, Szőke János, Tóth Gergely, Tóth Sándor, Vályi Nagy Gusztáv, Varjas Bálint, Varga Béla, Varsányi Imre, Vértesi Gábor, Vértesi István, ifj. Veréb Lajos. Tánorendezők: Schaf János és Schaf Ferenc. Belrendezők: Dr. Varga Lajos, Salánki Mihály, Sarkadi Ferenc.

Gyűlések engedély nélkül.

A rendőrség csak ma értesült, hogy tegnap este a város különböző pontjain gyűléseket tartottak a szociálisták az általános szavazati jog mellett. A rendőrség több összehívó cédulát szedett össze és kinyomozta, hogy hol tartották a gyűléseket és a kihágási eljárást úgy az eddig ösmeregetlen összehívók, mint azon háztulajdonosok ellen megindítják, akik a gyűléseket megengedték. Tény az, hogy a gyűléseket előzetes megbeszélés után mindenütt este 6 és 7 óra közt tartották, megbeszéltek előzetesen a tüntelést is, mert a város különböző pontjairól a városháza előtt találkoztak. Előre történt megállapodás szerint volt ott dr. Ferenczy Gyula jogakadémiai tanár is, aki az Andaházy Szilágyi intézet erkélyéről beszédet intézett a tüntetőkhez. Csodáljuk, hogy ez megtörténhetett, mert az Andaházy-Szilágyi intézetnek tudtukkal gondoskora is van, akinek tudni kellene, hogy az intézet politikai tüntetések színhelye nem lehet. A szociálisták azután Jánosi Zoltán ref. lelkész lakása elé vonultak. Föl volt véve a programba a „Debreceen” elleni tüntetés is. Szóval a „megrendelés” szerint történt minden. Nincs is semmi kifogásunk ellene. Tüntetésnek, rendezésnek gyűléseket a szociálisták, de jelentésként be az újdonsült „népvezérek” pedig oktassák ki hivatelt a törvényes rendre, nehogy kellemetlenségeket okozhasson a rendőrség hivatelt és a saját gyönyörűségekre, hiúságaik kielégítésére és politikai céljaikra megrendelt gyűlések és tüntetések miatt ártatlan emberek szenvedjenek.

Halálozások. Kelemen Zoltán ev. ref. 15 nap. Szőke Eszter ev. ref. 13 év, Ilyés Károly ev. ref. 2 év, Szabó Sándor ev. ref. 60 éves.

Eljegyzések. A helybeli állami anyakönyvi hivatalban az elmúlt héten kihirdetés végett a következő párok jelentették be eljegyzésüket. Juhász Gergely—Tarcsei Eszterrel, Kardos György—Porcsin Teréziával, Uszó János—Orbán Máriaival, Kovács Gábor—Kovács Juliánna, Györfi Sándor—Balog Juliánna, Fülöp András—Józsa Zsuzsánna, Hadadi Albert—Slakta Mária, Szabó Mihály—Szabó Juliánna, Komlósi Dániel—Schesztyg Ilonával, Armos Bálint—Tikász Vilmaival Vértesi István—Kovács Johanna, Kerekes Gyula—Kriszár Máriaival, Orosz István—Hubert Juliánna, Gál Gyula

—Orosz Eszterrel, Balogh János—Károly Franciskával, Király József—Sipos Erzsébet. Béres Sándor—Sipos Eszterrel.

Estély a Csarnokban. A debreceni kereskedelmi csarnok D. Ligeti Juliska urnó, a Nemzeti Színház művésznője, Jesszenszky Cs. Iréa ura, a debreceni színház tagja, Főti Frida k. a., a debreceni színház tagja, Rázsabegyi Kálmán, a Nemzeti Színház tagja szíves közreműködésével f. évi december hó 5 én, esti fél 9 órakor, az egyetemi helyiség nagytermében művészestélyt rendez. A jegyeket a titkárság az előjegyzés sorrendje szerint áttítja ki. A jegyek 4 én, hétfő délután 2—3 ig a titkárság hivatalos helyiségben vehetők át. Az estély kezdete fél 9 órakor. Az estély befejezte után tea és buffet.

Nőegyleti társas estély. Vasárnap délután 5 órakor lesz a debreceni nőegylet szép és érdekes programmu társas estélye, mely iránt már hetek óta nagy az érdeklődés a közönség körében. A program első száma jeles költőknek Szávay Gyulának prólogja, mely mesteri tollalval ez alkalomra írt. Utána Bosznay I. né urasszony (tanárné) fog zongorázni a tőle már megszokott művészetével; Vass A. né urasszony monológja bizonyára szintén egyik legkedvesebb pontja lesz a programnak; Zivuska Irén urlány énekszámait kétségkívül nagy lelki élvezettel fogja hallani mindenki. *Wesprémy Andor*, ki a Kubelik Jean által küldött hurot fog játszani, remekül fogja előadni D. Tartini Sonata G. mollját (Trille du diable), melyet zongorán fog kísérni az ő finom művészetével dr. Ujfaluassy Géza úr. *Zilahy Gyula* színházunk igazgatója pedig pompás dolgot fog előadni. Jegyek még mindig kaphatók Molnár Ferenc üzletében, a pénztárnál pedig állóhelyek is lesznek 60 fillérjével. A rendezőség az ülőhelyeket számokkal látta el és a jogászfűjűságnak H. Kiss Pál ur elnökletével elvállalta a hölgyek bevezetését, így tehát nem lesz zavar egy pillanatrasem.

Jövő heti bünygyi tárgyalások. 1905. december hó 4 én hétfőn váditanácsai ügyek, ugyanaz napon esküdtszéki fő tárgyalás. Özv. Nagy Imréné! en házastárson elkövetett szándékos emberölés büntetéseért. December hó 6 án szerdán esküdtszéki fő tárgyalás. Piroksa Sándor s 2 társa ellen hallott okozott súlyos testisértés büntetéseért. December hó 9 én szombaton esküdtszéki fő tárgyalás. T. Szabó Gábor ellen rablás büntetéseért kísérletéért.

Kubelik keze. Kubelik Jan, a világhírű hegedűművész, most Amerikai kör utra indul. Mielőtt utra kelne, 400,000 koronára biztosította a kezét, azzal, hogy ha valamilyen baleset miatt le kellene mondani egy-egy szerződéséről, esténtként 250 koronát kap a biztosító társaságtól s ha csak a kis ujját is elveszti — 200,000 korona kártérítésre tarthat igényt.

Leütött rendőrök. Az este 8 órakor a Fűvészkert utcán ismeretlen tettesek leütötték és kifosztották Papi Ferenc rendőrököt. Bottal fejbe verték, úgy, hogy elájult. Az ujjáról lehúzták két aranygyűrűjét, a zsebeit is kikutatták és a pénztárcáját ellopták. Elvették a kalapját is. Az ájult ember arcát és fejét teljesen összeverték. — Az ismeretlen utonállókát a rendőrség nyomozza.

Új iparosok. Az elsőfoki iparhatóságnál a héten az alábbi iparosok váltották ki az iparengedélyt: Kállai Antal eszmadia Homok-u. 78 sz. Rosentold Mór borbély-fodrász Salétrom-u. 12 sz. Bakó Kálmán hentes Pacsirta u. 62 sz. Jolovai Lőréné hentes Vargakert 81 sz. Nagy Ferenc talyigás Csapókert 248 sz. Kiss Sándor szekeres Tégláskert 78 sz. Nádas

Imre fuvarozás Gyöngyvirág-u. 22 sz. Kozák János szekeres Ujföld. Ökrös János talyigás Homokkert 265 sz. Anta Gyula vetített képek uján hirdetői vállalat József kir.-h-u. 38. Györi György kisvendéglő Hajnal-u. 5 sz. Medgyaszai József kisvendéglő Baross u. 2 sz. Gross Sámuel alkusz Hatvan u. 71 sz. Lichtschain Zsigmondné fa keresk. Hunyadi u. 4 sz. Kovács Károly széná, szalma ker. Libakert. Fortin Károly bazár áru és gyümölcs kereskedő Piac-u. 26 sz. Ehrmann Manó borkereskedő Deák F. u. 22 sz. Rosenthal Mór csont és ócska vas gyűjtés Nyil u. 133 sz.

Népgyűlés. Vasárnap délelőtt 10 órakor a nemzetközi szociálisták ismét népgyűlést tartanak a városháza udvarán. A népgyűlést Horváth Gusztáv és társai hívták össze.

Az öszköltő üdvözlése. Lévay József a Miskolcon élő ösz költő tudvalevőleg most töltötte be a nyolcvanadik életévét. Ezen alkalomkor a jelesiskola ifjúsága nevében Frank Ernő önképzőköri elnök szép ódában üdvözölte Lévayt, ki igen meglepő hangra levélben köszönte meg az üdvözlést. Dícséretére válik az intézet ifjúságának, hogy megemlékezett a nagy idők öszköltőjéről.

Utcarendezés a Csapókertben. A legnépesebb kertészség, a Csapókert a saját erejéből a városi mérnökség nélkül megcsinálta az utcarendezést. A mint egy 5000 lelket számláló kertészség valamennyi utcáját táblákkal és házszámokkal látta el a saját költségén és ezzel véget vetett a régi rendezetlen állapotoknak. Mindezt a jeleslegi érdemes kertvezetőség tapintatos és közérdekű működésének köszönhetik a kertészi lakosok, akiknek már most csak az a kívánságuk, hogy a városi tanács a közvilágításról gondoskodnék, mert hiszen a csapókerti lakosok is anyai pótdadót fizetnek, mint a Piac utcai háztulajdonosok.

Mit sajnál a sárándi ember. A rendőrség ma délelőtt keservesen panaszkodott Sáránd község egyik polgára.

— De megbántam, hogy Debrecenből nősültem!

— No és mért?
— Kikapós volt az asszony.
— Mért nem vigyáztál rá.
— Lehet is az olyanra!
— Hát most mit akar?
— Tessenek előkeríteni, könyörgöm.
— Az asszonyt?
— Dehogyan is, kell a fészkesnek, nekem többet nem.
— Hát akkor mit akar?
— Csak pizem, a pizem, akit az asszony elvitt — sőhajtotta a sárándi magyar.

Népesedés. Az elmúlt hét folyamán összesen 56 születést 36 fiú és 20 leány, s ezzel szemben 32 halálozást jelentettek be az állami anyakönyvi hivatalban. Így a lakosság száma e héten természetesen uton 24 el növekedett.

Roppant érdeklődés nyilvánul egy új, csudaloesen szer iránt, melyet a Székely-havasok alján található édesvízi szivacsból készít Balázsovich Sándor gyógyszerész Sepsiszentgyörgyön 183 szám. Ez a törvényesen védett „Indaszesz”, melynek hatásáról a legelőkelőbb orvosok is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak. Kik közsvény, csusz, tagazagatás stb. betegségeben szenvednek, saját érdekükben használják az „Indaszesz”-t, mely 2 és 1 koronás üvegekben mindenütt kapható.

Önök is tudni kell. Antidol a londoni és berlini kiállításon arany éremmel lett kiüntetve. A legjobb és teljesen ártalmatlan szer fejfájás, migraine és nátha el-

Megnyilt a Karácsonyi Gyermek Játék vásár, Piac-utca 61. Uj Fischer-palota, 1906. január 1-ig A B-pesti Róbert Nagyruházból megvásárolt játék árak mesés olcsó áron lesznek elárusítva **2000 drb. baba. Finom árak, Olcsó árak. 800 drb. hinta ló.**

Jen. Egy
Mihalovics
Radakovic
részt urak

x A
Kostya Jé
sére, külső

x K
len a legj
féle hársf
nak elism
éremmel l

x L
Piac-utca
gyobb ha
ceg-utca 2
nagyobb h
vágása, va
tökéletesen
üzletvezet
országos k
sz 5 által
érdem ére
birneveseb
harmonium
szerek, kit
szethetők,
Zongora h
rácsonyi l

x M
csak a
legjobb baj
hajszpedró
és biztos!
lért utá
Grósz Nag
Kosuth-utc

x M
csak a
legjobb baj
hajszpedró
és biztos!
lért utá
Grósz Nag
Kosuth-utc

— E
létszik a
most a ma
mulik el
vidéken el
Legutóbb a
pot kobozt
szef Jakab

Bő

értékesker

1905. d

A) Híz

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

szé a dő.

Jen. Egy üveg K. 1.20. Kapható Muraközi, Mibalovics, Grósz Nagy Ferenc, Tóth Béla Radakovics Géza és Balázs Odón gyógyszerész uraknál.

x A mai számunkban megjelent Kostya János jó hírnevű ékszerész hirdetésére, különösen felhívjuk olvasóink figyelmét.

x **Köhögés, rekedtség és meghülés** ellen a legjobb háziszsernek bizonyult a Halápi-féle hársfa szörp, mely kiváló gyógyhatásának elismeréséül a londoni kiállításon arany éremmel lett kitüntetve.

x **Legnagyobb zongora terem.** — Piac-utca 49. főpostával szemben legnagyobb hangszer üzlet, József király herceg-utca 2. szám (Bikaszálloda mellett), legnagyobb hangszer műhely, zongorák rövidre vágása, valamint bármiféle hangszer javítást tökéletesen végzem, műhelyem élen oly fizetve vezetővel rendelkezem ki már az 1896. országos kiállításra egy jelesebb műhelyben az ő általa készült hangszer lett kiállítva, érdem éremmel és oklevéllel kitüntetve. Leghíresebb gyártmányu zongorák, pianók, harmoniumok, cimbalmok és mindenféle hangszerek, kifűző hurok. Jutányos áron beszeresíthetők, Komáromi M. mű hangszerkészítő. Zongora hangolást vidéken is elfogadok. **Karácsonyi legszebb ajándékok.**

x **Magyar ember nem használ mást csak a híres Hajdusági pedrót,** mert legjobb bajusznövesztő és ápolószert az összes bajuszpedró készítmények között. Hatása gyors és biztos! Postán 3 doboz 2 korona 15 fillérért utánvétellel bérmentve küld a készítő Grósz Nagy Ferenc gyógyszerész, Debrecen Kossuth-utca.

Törvényszék.

— Elkobzott fővárosi újság. Ugy látszik a konfiskálás aranykorszakát élik most a magyarországi újságvállalatok. Alig mulik el nap, hogy a fővárosban vagy a vidéken el ne koboznának valamit újságot. Legutóbb az „Alkotmány” című fővárosi lapot koboztatta el az ügyészség „Ferenc József Jakab” című vezércikke miatt.

Közigazdaság.

A budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszarnok jelentése
1906. dec. 2.

A) Hízott sertések ára: I. A) Magyarországi Sza. Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Öreg közép (páronként 300—400 kgr-ig terjedő sulyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felül sulyban) 186—187 fillérig. Fialat közép (páronként 280—320 kilogrammig terjedő sulyban) 184—185 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban) 182—183 fillérig. — II. Magyarországi: Nehéz (páronként 280 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. — III. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban 180—181 fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 126—127 fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) 120—122 fillérig. IV. Romániai eredetű (Stachi) I. Nehéz (páronként 240 kilogrammon felül sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogrammon felül sulyban) 182—140 fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig. A hízott sertés értékesítésének módja.

Nyilt-tér.

MATTONI FÉLE
BUDAI
KESERÜVIZ
legjobb hajtószert

Kitünően megvéd a
MATTONI FÉLE
GIESSHÜBLER
SÁVANYÚVIZ
sokféle infectiosus baktól; a pusztá gránit-víz-tároló lakad.
Több epidémiánál fényesen bevált.

Serravallo

Kina-bora vassal.

Erősítőszert gyöngéledők, vérszegények és lábadozók részére. Étégygyerjesztő, idegerősítő szer

Kiválóan jó ízű.

Több mint 3500 orvosi elismerő nyilatkozat.

Kapható: **J. Serravallo-nál**
Trieszt-Barcola.

A gyógyszertárakban pedig 1/2 lit. 2 K. 60 fillér.
1 " 4 " 80 "

Forman
nátha ellen
Szelencze ára
40 fillér

Minden gyógyszerárban kapható! Hatása meglepő, s kezdődő bajnál úgy szólnán elmaradhatlan.

Szerkesztői-posta.

K. D. urnak. (Pusztamacs) Térzüké miatt csak hétfőn közöljük.

Regény-Gsarnok.

A páca és kegyencző

— Regény a hécsi életből. —

Magyarosította: **Szabó Antal.** 159.

Látta, hogy élnek azok, kiknek ő mélyen a föld alatt vetett ágyat, látta, hogy szép, virágzó szép volt az, a kit eljutni gondolt, s csak most látta be, hogy teremtményei megcsalták.

Rettenetes ijedelem vett erőt rajta, s elakart menekülni, azonban a három fégyene vas falként állott az ajtó előtt, s meghusait szökését.

— Köszönöm végre a véletlennek, hogy ismét közeleink lehetősége van téve Erlenstein Henrik, azzal úgy is kölcsönösen tartozunk

egymásnak, — mondá Tannenheim gunyos udvariassággal. Meg fog ön egedni, hogy a vendégek, kiket meghittam, nincsenek itt teljes számmal. Hiányzik még a társaságból egy magas állású hölgy, egy apáca, egy kegyencző, kik bizonyosan megfeleltek azon különös figyelemről, melylyel ön őket megtisztelte.

— Uraim — ezen tréfa . . . — dadogá Erlenstein.

— Egy katonától már csak vegye fel ön a tréfát, ki mosolyogva néz szemébe a halálnak. Azonban megkísértem komolyan beszélni önnel. Ön orgyilkosokat bérelt fel, a forradalmat segítette, nagy csalásokat követett el, egy kalandornót díjazott, hogy egy tisztességes családból származott ifjút veszedelemba döntsen, egy szegény aggnak életboldogságát galádul megsemmisítette, egy művész ellen merényletet hajtatott végre, gyémántokat lopatott el, sat. Ha ön bünei egész lajstromát akarja látni, szolgálhatok vele; cinkosai Preller Ignác az ügyök, és Marder Hermina irták azt aia. Ha emlékező tehetsége netalán gyöngült volna, a három becsületes gazember szívesen leend segélyére.

A szánalomraméltó ember beszélni akart, de nem volt képes csak tagolatlan hangokat dadogoti, s úgy látszott, hogy nyelve megbénult.

— Minden becsületes embernek kötelessége lett volna önt habozás nélkül a büntető törvényszéknek adniát, — folytatá Tannenheim. Azonban e ségyentől a szegény apáca Rozália megmentette önt, különben nem fogna ma, mint becsületes ember becsületes párbajban meghalni.

Meghalni? — hörgé Erlenstein.

— Vagy ön, vagy én, de egyikünk ma meghal, mert az egy élő igaz istenre esküszöm. Éve csak egyikünk fogja elhagyni ezen házat, a koporsó valamelyikünk számára már kész, s ön a rózsabokor alatt már úgy is megásta a sirt.

A bankár erre kötségsbeesett kiáltást hallatott.

— Előre tebát, előre! — mondá Tannenheim felemelkedve. Itt a szomszédszobában van elég tér arra, hogy karjainkat összemérbessük. E két ur lesz szíves tanuul szolgálni.

— Én nem verekszem meg, és nem akarok! — kiáltá Erlenstein dacosan.

— Ah ön nem akar? — Akkor ön mint orgyilkos és hazaáruló nem az én kezem, hanem a hchér keze által fog meghalni. Hamar végeznek önnel, mert a haditörvényszék sebesen működik.

(Folytatjuk.)

Keresek

a Péterfia-utcán lehetőleg közel a Margit-fürdőhöz egy 4 szoba konyha és mellék helyiségekből álló utcai lakást 1906-ik évi május vagy augusztus 1-jétől 5 évi időre.

Szíves ajánlatokat kér

Szikszay Gyula.

Margit-fürdő.

Védjegy: „Horgony”
A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller pótléka
egy régiónak bizonyult háziszser, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult. Készvényét, csúznál és meghűtésnél bedörzsölés-képpen használva.
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, amely a „Horgony” védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapeston.
Richter gyógyszerár
az „Arany oroszlánhoz”, Prágában.
Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Haszonbéri hirdetés.

A debreceni Csizmadia Árucarnok Szövetkezett tulajdonát képező „**Korona**” vendéglő **Táncterm** a hozzá tartozó melléképítményekkel és felszereléssel együtt f. é. december 17-én vasárnap d. e. 11 órakor a helyszínén (Csapó u 17. sz.) együttesen vagy külön külön nyilvános árverésen 1906. május 1-től számítva 3-6 évre **bérbe fog adatni**. Tartoznak bérelni szándékozók a jelenlegi évből 5%-át vagyis 220 koronát árverés előtti szövetkezeti elnök kezébe készpénzben vagy más elfogadható értékben letenni. Bérbeadó Szövetkezet fentartja magának a jogot hogy tekintet nélkül a megígért összegről szabadon választhat a legtöbbet ígérők közül vagy esetleg más uton köthesse meg a szerződést. Bővebb felvilágosítást készséggel ad, Rákóczi utca 39. sz.

Szabó József
szöv. elnök.

Nagy kávé raktár.

Kiváló finom idei termésű
Mandarin, Suchong, Congo és
Pecco tea. Citrom, narancs
és a híres **Manner-féle**
cukorkk nagy raktára

KOHN HENRIK

cégnél

Debrecen, gróf Degenfeld-tér 7 sz

Tüdőbajt,
köhögést, elnyálkásodást, orsó
meghűlést gyógyít
Halápi-féle
Hársta-szörp
egy üvege ára 5 korona
Kapható:
„Apostol-gyógyszerárban”
Bpest, Jászai-körút 63. sz.

Atnedvesedtek már az ön lábai?

Nem mert én nedves időben

Storm Slipper

vagy

Hócipóket

visslek, melyek **Boston Rubber Shoe Co.**
Bostoni gyárából valók, könnyűek és elegánsak
Kaphatók: **Kálnai Lipót, Fekete Jakab és**
Mandel Lipót üzletében **DEBRECENBEN.**
Vezérképviselő Ausztria Magyarország részére:
Wellisch Frankl és Társa,
Bécs I. Fleischmarkt 12 és 14.

TÓTH GYULA
DEBRECEN, PIAC-UTCA 20-27-ik SZÁM.

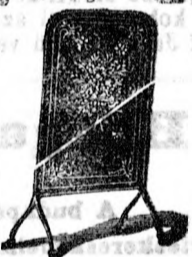
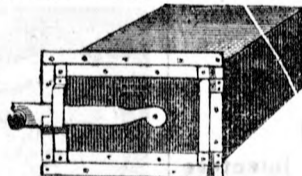
Budweisz-i és honi gyártmányu porcellán
valamint Meldinger kőpeny és öntött

vasutalyhák,
minden szerkezetű vas- és porcellán burkolatu konyhák,
Multiplicator hőfejlesztő kályhabetétek.

Vadászfegyverek
és felszerelések revol
ferek, bűnyelek és töl
tények **Löpor-áruda.**
Ujdonság! **Browning**
rendszerű ismétlődő fegy
ver 1904 minta.

Szén- és fakosarak, melegvédők für
dőkádak vasbutorok, gyermek kszékek és
kocsik, mozdókészletek, fényezett kony
hafelszerelések, gépmangrikók és fa
csarók gumni átro nattal.

**Képes árjegy
zék ingyen és
bérmentve.**

NÉPSEGÉLYZŐ BANK mint szövetkezetDebrecen, **Lamprecht-palota, piac-utca 44. szám.**

Mindazoknak, kik heti befizetésekkel tőkét gyűjteni, avagy kényelmesen letörleszthető olesó kölcsönt igénybe venni óhaj
tanak, szíves tudomására hozzuk, hogy **1906. évi január hó 1-én** fenti cég alatt működésünket megkezdjük.
Szövetkezetünk tagja lehet mindenki, aki legalább heti

10 fillér

lefizetésére kötelezi magát, ami feljogosítja befizetése arányában olesó kölcsönt igénybe venni. — Kölcsöneink könnyen törleszt-
hetők, mert 6 és 12 éves évtársulatot alakítunk már most is.

TAGUL jelentkezhetni lehet az igazgatóság bármely tagjánál, továbbá **Kontsek Géza** fűszerüzletében (Kossuth-utca),
Kontsek Kornél női divat üzletében (Kossuth-u. sarkán), **Békés Lajos** férfidivat áru üzletében (Piac-utca 44) **Donogán és Somossy**
fehérmű üzletében (Kistemplombazár), **Lusztig és Bán** fűszerüzletében (Simonffi-u.), **Dávidházy Kálmán** könyvkötészetében (Fűvészkert)
Debrecen, 1905. november hó 6-án,

Domahidi Elemér

Hajdumegye és Debrecen sz. kir. város főispánja, elnök.

Dr. Weisz József,

ügyvéd jogtanácsos,

Kontsek Géza,

fűszernagykereskedő, alelnök.

IGAZGATÓSÁI TAGOK:

Dr. Balkányi Emil,

Dr. Kun Béla,

Lamprecht Frigyes,

Békés Emil,

Lusztig Dezső,

Dr. Varga Elemér,

Dávidházy Kálmán,

Than Gyula,

Fisch Lajos,

Tóth Kálmán,

Werlin Sándor.

FELÜGYELŐ BIZOTSÁG:

Gyurocsán Béla,

Trigászkó Emil,

Ungár Jenő.

Sámy Béla,

Ügyvezető igazgató: Geréby Pál.**Gyöngy**

maradó g
ideges, s
izgatódó
sikkelrel
Dr. Hon

Az
gyorsan
szer me
Kife
Helmato
jon el se

Pe

mely
bárhöl, o

Ne

festék-

HL

elsőszá

15623-19

A

Debr
hidi jégg
munkák b
gyalás hi

Az e
összegek
1. Föld és
2. Ácsmu
3. Bádgo
4. Asztalo
mázo

Tizen
rona 85 fi

Ajánl
mekre, mu
kákra.

A ve
den szabál
vállalkozó.

Mind
tárgyat ké
nek megfelel
vagy óvad
házipénztá
8-ik napján
szóló letét

Az a
mal és bet
ajánlattevő
a terveket,
és a helyi
nézve köte

A kel
tok 1905. e
10 órájáig
tendők be.

A be
d. e. 11 ór
vínosan be

Elkés
távirati és u
tó bejelent
lembe nem

A vár
j got, hogy
szabadon v
sével a mu
kódhesék.

Minde
bontástól s
tég kötelez
ségelőírány
mérnöki hi
let 12 ajtó
hetők, hol
adatnak.
Debre

Gyöngéledők a fejlődésben, vagy a tanulásban visszamaradó gyermekek, vérszegények, bágyadt, ideges, sok munkától elgyengült, könnyen izgatódó felnőttek bármilyen korban nagy sikerrel használhatják mint erősítő szert **Dr. Hommel Halmatogénjét.**

Az étvágy nő, a szellemi és testi erő gyorsan visszatér, az egész idegrendszer megerősödik.

Kifejezetten valódi **Dr. Hammel féli Halmatogén** tessék kérni és senki se fogadjon el semmi féle utánzatot.

Petroleum

forrás,

mely kiapadhatatlan, olcsóbb mint bárhol, csak a cégre tessék vigyázni.

Neumann Nándor

festék- és petroleum nagykereskedő,

H. u. 5 szám

elsőszámu üzletben. Telefon 205 sz.

15623—1905. szám.

Arlejtési hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város által a közbiztonsági jéggyár bővítésénél teljesítendő építési munkák biztosítására zártajánlati verseny tárgyalás hirdettetik.

Az előállítandó munkák a következő összegekkel vannak előirányozva:

1. Föld és kőművesmunkák: 4988 kor. 15 fill.
2. Ácsmunkák: 1927 kor. 30 fill.
3. Bádózos munkák: 1446 kor. 60 fill.
4. Asztalos, lakatos, üveges, mázó m. 774 kor. 80 fill.

Együtt: 12359 kor. 85 fill.

Tizenketőezerháromszázötvenkilenc korona 85 fillér.

Ajánlatok tehetők az egyes munka nemekre, munka csoportokra, vagy az összes munkákra.

A verseny tárgyaláson részt vehet minden szabályszerű képesítéssel bíró iparos vagy vállalkozó.

Minden ajánlattevő köteles a pályázat tárgyát képező munkák előirányzati összegének megfelelő 5%-os bántépénzt, készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban a városi házipénztárnál a folyó 1905. évi december hó 8-ik napjának d. u. 5 órájáig letenni, és az arról szóló letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel olvashatóan tisztán kiirandó és ajánlattevő tartozikajánlatában kijelenteni, hogy a terveket, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri, azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

A kelően felszerelt írásbeli zárt ajánlatok 1905. évi december hó 9 napjának d. e. 10 órájáig a Polgármesteri hivatalnál nyújtandók be.

A beérkezendő ajánlatok ugyanazonnap d. e. 11 órakor a városház kis termében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott, kelően fel nem szerelt, írási és utóajánlatok, avagy kétséggetámasztó bejelentéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vehetők.

A városi Tanács fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzéseivel a munkák biztosítására más uton intézkedhesék.

Minden ajánlattevő ajánlatának a felbontástól számítandó 60 napi időtartam leteltéig kötelezettségben marad. A tervek, költségelőirányzat, vállalati feltételek a város mérnöki hivatalban (Simonffy utca 2 sz. II emelet 12 ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Debrecen, 1905. évi november hó 27.

A városi tanács.

Öreg ember nem vén ember

akkor, ha a leghíresebb tanárok által kipróbált „LYOOL” amerikai tablettákat használja. Mik az elgyöngült férfierőt visszaadják. Csakis elgyengült férfierő (impotencia) elleni szer. Rendes használat mellett esodás hatású pár nap alatt nemcsak fiatal de idős férfiak is. Törv. védve. Ára: 6 kor.

Szétküldés díszért postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után naponta.

Raditz I. gyógyszerháza a „Fehér Kereszt”-hez Bpest. IV. Fővámter 6. (a központi vásárosarnokkal szemben.)

Főraktárak Budapest: Török J. gyógytára Király-utca 12. sz. és Nádor-gyógytára Vázzikórt 17. sz.

Megjelent a **DEBRECENI**

Képes Kalendárium 1906-ra.

Ára 1 korona.

Kapható a város könyvnyomdájában és minden könyvkereskedésben.

Új gőzfűrés

Butorgyári telepem gőzfűrészt állítottam fel, melyen mindenféle rönkfák bárki részére jutányos áron deszkára fűrészelhetnek. Ugyanígy megvételre rönkfa és pedig: tölgy, kőris, szil, bük, dió és nyárfa.

Killer Ede

butorgyáros **DEBRECEN.**

Ha egészséges és hosszú életű akar lenni, igyék **K. Impér**

„**Répati**” **gyógysavanyvíz**

Magyarország giesshüblje !!

Íze és gyógyhatása páralan.

Gyógyjavaslat: felesleges savképződés, a légző és emésztő szervek mindennemű hurutos megbetegedésénél, köhögés, rekedtség, gyomor és bélbajok a hólyag hurutos megbetegedései, máj- és vese, köszvényes bántalmak, vérszegénység ellen.

Házhoz szállítva:

- 1 lt. „Répati” gyógyvíz üveggel együtt 32 fillér
- üvegeket visszavesszük: 12
- 1/2 lt. „Répati” gyógyvíz üveggel együtt 23 fillér
- üvegeket visszavesszük: 7

Főraktár Debrecen és vidékére.

Weisz Andor Csapó-u. 1

Telefon 332.

A Magyar Fém- és Lámpaáru-gyár

részvénytársaság gyári raktára

DEBRECENBEN,

Piac-utca. (Simonffy-utca sarkán.)

Gyár: Budapest-Kőbányán.

Ajánlja gyártmányait:

Pompás csillárok, asztali és függő lámpákat

valamint

egyszerű lámpákat közönséges használatra.

Légszesz- és villany-csillárokat

állványok, íróasztali berendezések, gyertyatartókat stb

legmérsékeltebb gyári árak mellett.

Ugyanígy kapható valódi amerikai Petroleum

„király-olaj”

mely kizárólag e gyár számára gyártatik, tiszta, szagtalan és robbanhatatlan.

Helyben minden mennyiség házhoz szállítatik.

Legujabb találmány!

Szabadalmazott

Attila Szesz Izzófényégő

bármely lámpára alkalmazható.

Divat ujdonságaink

az őszi idényre megérkeztek.

Női ruha és kosztüm kelmék, Bluz
sejlymek, Jó mosó barchetek és fla-
nellok a bel- és külföld legelső gyáraiból.**szőrme boák és galérok**

női és férfi

Jäger alsóruházatok

gyönyörű választékban, szabott olcsó árakban.

A világhírű francia P. D. jegyű
kittünő szabásu**FÜZÖK**

egyedüli raktára

SZABÓ LAJOS FIAI cégnel

Mintákkal kívánatra

készséggel szolgálunk.

RoncegnoTermészetes Arsen-vas tartalmú forrás. Ismert és használt 1856-óta.
Tekintélyes orvosok ajánlják, állandó használhtra min-
dne gyengélkedőnek. Vörshányás, Vérbetegségeknél
Malária és annak utókövetkezményeivel Bő-, Ideg- és
melbetegségeknél és ascedowbetegségeknél stb. Kapható
minden gyógyszerárban.**Pserhofer-fagybalzsam**elismert legbiztosabb szer mindennemű fagyások ellen, nem különben
fagyás okozta elhanyagolt régi sebek eltávolítására.

1 tégely ára 2 korona.

Pserhofer-pulmoninkittünően bevált szer még oly idült köhögés, légsőhurut, tüdőbaj,
szamárhurut ellen, ugy gyermekek, mint felnőttek számára. 3-4 üveg
elegendő. Orvosilag többszörösen ajánlva.

1 üveg ára 2 korona 50 fillér.

Pserhofer migrän csokoládé

elsőrendű szer migrän, ideges fejfájás és neuralgia azonnali megszüntetésére

1 doboz ára 1 korona 60 fillér.

Pserhofer-arckrémpörseések, bőratkák, szeplők és az arc bőr minden tisztátlanságá-
nak eltávolítására.

1 tégely ára 1 korona 60 fillér.

Kizárólagosan megrendelhető:

Pserhofer J. gyógyszerárában

WIEN, I., SINGERSTRASSE 15.

UTI és KOCSI TAKARÓK,

női kendők, angol és orosz sárcipők, szivar, pénz- és levéltárcák legnagyobb választékban

kaphatók**BORSOS KATA****műpararu üzletében DEBRECEN, Városháza.**

Ugyanott az összes uri divat cikkek beszerzési

áron alul bocsáttatnak eladás alá.

Alapított 1882.

Legmagasabb helyről kitüntetve 1890-ben. — II. Vilmos német császár által kitüntetve 1901-ben. — Ezredéves kiállít-
ás 1896. állami ezüst érem.**ARANY, EZÜST ÉKSZERÁRU GYÁRTÁS. — ÓRÁS, ÉKSZERÉSZ VÉSNÖK****LÖFKOVITS ARTHUR** Debrecen Főpiac

Magyarország legnagyobb, legobb hírnevű

óra, ékszer és ezüstáru üzlete.Saját aranyműves, vésnöki és óraműhely, hol javítások, átalakítá-
sok, új munkák művésziesen, megbízhatóan és olcsón vitetnek ki.
Nagykepes árjegyzék bárkinék díjtalanul küldetik. Bámulatos nagy
választék a legszebb ujdonságokban. Vidékre választék vagy utazó
készséggel küldetik. Csakis solid, tartós és legfinomabb anyagból készült áruk!

ROSE

Én
ne
le
ke

Ro

P
H
ka
sz
le
m
ko
sé

Teh t

Fél

kavé

Árak for

Santos sa

Santos zö

Salvador

Guatenla

Portoricó

Portoricó

Ceylon ki

Gyöngy k

"

Arany Já

"

Mocca jó

"

fin

leg

Liberia sa

Cuba kavé

"

"

"

"

"

Napont

Fél

DEBRE

sarkán,

**Látta már
ROSE ékszerész kirakatát?**

Nézzé meg!

Ékszerék, arany- és ezüst-
neműek, finom zseborák a
legmegbízhatóbb és legelő-
kelőbb ékszer üzletben

ROSE Dezső-nél

Piac utca 55. sz. alatt a
Hungária kávéház mellett
kaphatók. Minden ékszerész
szakmába vágó tárgy és a
legművészibb kivitelű ötvös
munkák a legolcsóbb ára-
kon állanak a nagy közön-
ség rendelkezésére.

**Teh t menjen és nézze meg
Rose kirakatát!**

Félegyházi János

Fiumei és Trieszti

kavé behozatali üzlete.

Árak forint értékben kilogrammonként.

Santos sárgás	1.20
Santos zöld, nagyon jó minőség	1.30
Salvador erős, kiadó minőség	1.50
Guatenla erős, jó zamatos	1.65
Portoricó világos, finom ízű	1.65
Portoricó igen finom ízű	1.85
Ceylon kitűnő minőségű	1.90
Gyöngy kávé finom minőségű	1.75
" " kiváló finom	2.00
" " kitűnő minőségű	2.00
Arany Jáva kávé, jó zamatu	1.60
" " finom zamatu	1.80
" " legfinomabb	2.20
Mocca jó minőség	1.50
" finom, erős	1.90
" legfinomabb nagyon erős	2.20
Liberia sárga, nagyszemű	1.55
Cuba kávé apró szemű, finom	1.40
" " közép szemű finom	1.60
" " nagyon jó zamatu	1.80
" " igen jó minőség	2.00
" " nagyon jó minőség	2.20
" " kitűnő jó minőség	2.30
" " kiváló jó minőség	2.40

Naponta friss pörgölt és darált kavé.

Félegyházi János

DEBRECEN, Piac- és Miklós-utca
sarkán, a vármegyeházával szemben.

Berlitzrendszerű

Nyelviskola

Francia, Német, Angol nyelv-
és irodalom.

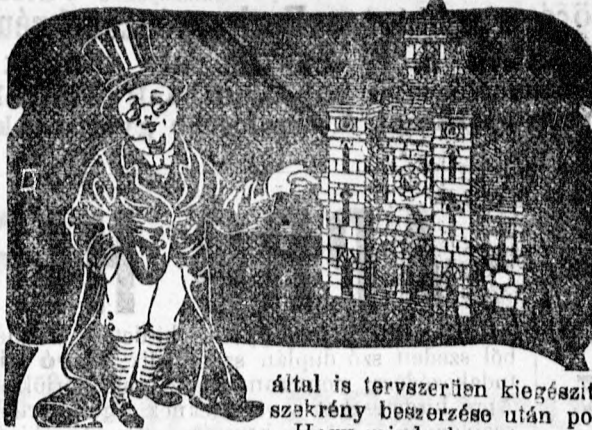
Osztály és magánoktatás

Felvételek naponta:

d. e. 11-12. d. u. 5-6.

Széchenyi-u. 19. sz.

Szabályzatokat ingyen és bérmentve.

**A Richter-féle Horgony-
Kőépítőszekrények**

az egyedüli foglalkozási játék a melyet a gyermekek
mindig szívesen játszanak Egyiz játékszer sem
oly sokoldalú, érdekes és olcsó, mint az elpusz-
títha tatlan Horgony-Kőépítőszekrény, mely min-
den egyes kiegészítőszekrényvel tanulságosab-
bá és a gyermekre nevezte kedveltebbé válik.
Néhány év óta minden egyes Horgony-Kőépi-
tőszekrény a gyorsan kedvelté vált

Horgony-Hidépítőszekrények

által is tervszerűen kiegészíthető, úgyhogy a gyermekek egy ilyen
szekrény beszerzése után pompás vastidákat is felállíthatnak.

Hogy mindenkoru gyermek számára egy megfelelő szekrényt
könnyen és biztosan kiáltszthassunk, hozzássuk meg az alatt jegyzett cégtől a szép képes
kőépítőszekrény-árjegyzéket, mely kívánatra ingyen beküldetik és számos építési miata-
és felette érdekes elismerő nyilatkozatot tartalmaz.

A Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrények és Horgony-Hidépítőszekrények,
valamint a Horgony-Mozsák és egyéb felette érdekes rakási játékok minden fi-
nomabb játékszerüzletben 75 fillértől, 1.50, 3 koronáig és magasabb áron kaphatók. A
sok utánzat miatt azonban bevásárláskor igen óvatosak legyünk és minden egyes szekrényt
a híres „Horgony“ gyárjegy nélkül miot hamisítvány visszautasítsunk; mert oktalan volna jó puzt
egy értéktelen hamisítványért kidobni A ki zenekedvelő, az kérjau még árjegyzéket a híres Imperator zenélőművekről és basszálógépekről.

Richter F. Ad. és Társa,

kir. udvari és kamarai szállítók, BÉJS,

Iroda és raktár: I. Operngasse 16, Gyár: XIII.1 (Hietzing).

Rudolstadt, Nürnberg Olten (Svájcz), Rotterdam, Szt.-Petersvá, New-York

**Hajdumegyei Népbank Mint Szövetkezet,
DEBRECEN.**

Harmadik évtársulatát 1906. január 1-én megnyitja, melybe tagok már
most is és az év folyamán bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid két évi fennállása alatt 1500-ra emel-
kedett, akik 10000 törzsbetétre több mint 260000 koronát fizettek be, mely
összeg az évtársulat tartam alatt 1300000 korona tőkének felel meg.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6%-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján, utólag fizetendő legolcsóbb kamat mellett folyósít.

Hitelre a harmadik évtársulatba belépő tag már most igényt tarthat, úgy
hogy befizetése csak 1906. január 1-én zeszik kezdetüket.

Minden 100 kor. kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető.

Jelentkezések a harmadik évtársulatba való belépésre, vagy kölcsön iránt bármely
nap délelőtt vagy délután az intézet helyiségében Piac-u. 26. főútszde épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor jogtanácsos
Hegedűs Sándor. Ügyvezető választmány: Dr. Ferenczy Gyula, elnök.
Dr. Bruckner Ernő elnök. Grósz Nagy Ferenc.

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht h név-
tisztá és ment káros alkarciszak

Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht Gyáru-
Aussigban bárkinek, a ki bizonyítja je-
hogy szappana a „Schicht“ névvel valamely késo-
keveréket tartalmaz.

SCHICHT-szappan!

(„Szarvas“ vagy kulcsszappant)

Megtakarít pnzt, időt és fáradságot.

A ruhát kiméli és megóvjá.

Mindennemű ruha és mo-
sási módszer részére a leg-
jobb és legolcsóbb. Hófehér ruhát ad.
A színeket emeli, fénylővé é-
világossáteszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden
darab szappan „Schicht“ névvel és a „szarvas“ vagy a „kulc-
védjeggyel legyen ellátva.

Mint a technika csodáját jelzik a szak-
betörés és mentes **Hesky pénzszekrények** (Wertheimer S.) Tulajdo-
nos **Kitwin S. F. és M.** el vannak látva. Gyártelep: **Bécs XVIII.**
A császári német birodalmi bank által elismert és kizárólag használt pénz-
szekrények. Utólérhetetlen modern szerkezet. A legolcsóbb gyári árak. — Bizományosok, ismételadók és kép-
viselők mindentűt kerestetnek.

Férfi ruha
vegeladás.
Grünfeld Adolf
férfi, fiú és gyermek ruha üzlete
feloszlik.
Rendkívüli alkalom
olcsó bevásárlásra.
Debreczenben, a kistemplom mellett

Egyedüli gőzbutorgyár Debreczenben.

Ahol a legnagyobb választékban
a legmodernebb butorok és szoba be-
rendezések a legegyszerűbbtől a fény-
fizőségig a legszolidabb kivitelben legju-
tányosabban kaphatók.

KILLER EDE

cs. és kir. udvari szállító.

Debreczen, Főtér.

Minden Pénteken és Szombaton

friss németesen készített hurka kapható:
Naponta friss bel- és külföldi min-
tára készült saját gyártmányu vegyes
felvágottak.

Naponta friss **Prágai és Kassai sonka**
főve és nyersen kapható

Benes V.

Lentes áru üzletében,
DEBRECZEN, Főtér.

Costum-szövetek

és

Estélyi-köppeny

posztók

Bosznai J. és Társa

divatruházában

Debreczen,

Kossuth-u. 5.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó egyszeri hirdetése 3 fillér a címszó, valamin' minden vastagabb betű-
ből szedett szó duplán számítódik. **Apró hirdetések el re fizetendők.** Levélbeli
tudakozódásra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget beküldeni.
Apró hirdetések a vidékieknek legegyszerűbben postautalványon eszközölhetnek, mert a
szelvényen a szöveg könnyen elfér. Apróhirdetéseket felvesz a kiadóhivatal Csapó u. 10. sz.

A
„DEBRECZEN“
szerkesztőségének
és
kiadóhivatalának
Telefon száma
412.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jelige
alatt küldenek a kiadóhiva-
talba, ne tessék eredeti ok-
irásokat mellékelni, mert
eredetük semmiféle felelő-
séget nem vállalhatunk. —
Azokat az ajánlatokat és
leveleket, melyeket az apró-
hirdetés megjelenésétől
számított négy hét alatt
bimzejtjük el nem visz.
A kiadóhivatal megsemmi-
síti.

Három darab

alig használt hosszú gyer-
mek pólyapárna egy díszes
keresztelőre való eladó.
Megtekinthető Kétmalom
u. 17 szám.

Ügyvédi irodába

ajánkozik művelt uri le-
ány aki a levelezésben,
irodai munkálatokban és
gépirásban teljes jártas-
sága van. Czimeket a ki-
adóhivatalba kér, mely-
től személyesen ajánl-
kozni fog. Jelige „Szépi-
rás“

Szén

megrendelhető a nagy-
templom melletti tőzsdé-
ben. — Ugyanott kocka
szén kapható 10 db. 30
fillér.

Közönséges

csomag posta könyv fél-
árban kapható a kiadóhi-
vatalban. Csapó u. 10. sz.

Kanáli

énekes és nőstény mada-
rak, kitűnő minőségben
beszerezhető Péterfia-utca
26 szám. Agoston István.

Mester hegedű

teljesen kijátsva, tokkal
és egyéb felszereléssel,
jutányos áron eladó. Czim
a kiadó hivatalban.

A legjobb helyen

egy csinosan berendezett
fűszer üzlet, olcsó ház-
bérrel sűrűsége eladó Hol?
megmondja a kiadó hi-
vatal.

500 darab

minta érték nélküli boríték
nagyon olcsón eladó. Czim
a kiadóhivatalban.

Mely uri

családból való bakfis leve-
lezne szórakozás céljából
fiatal embe-rel. Levelek
„Amor“ jellegével főpostá-
ra kértnek.

Gabelsberger

levelező és vita gyorsírá-
sra kitűnő módszerrel
legrövidebb idő alatt bár-
kit meganiok igen jutá-
nyosan. Leveletet „Kitű-
nő módszer“ jellegével a
kiadóba kérek.

Posta könyv

ajánlott levelekhez félár-
ban kapható a kiadóhiva-
talba Csapó u. 10. sz.

Pénzes

levelek vagy utalványhoz
szükséges posta könyv
félárban dapható a kiadó-
hivatalban Csapó u. 10 sz

KOSTYA JÁNOS

ékszerész

Debreczen, Széchenyi-u. 1. sz.

Ref. Kistemplom mellett.

Ajánlja a már 20 év óta fennálló

ékszerüzletét,

amely a nagyérdemű közönség által elismert szolid,

telkiismeretes kiszolgálásban páratlan és legolcsóbb forrás.

Dus választék.

Tulfizetés kizárva.

Dr. Politzer Sanatóriuma

és vizgyógyintézeje,

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Egész éven át nyitva.

Vizgyógy módok. Villanygyógyászat, szénsavas-, törpefenyő és ásvány für-
dők, forrólag kezelés. Vibrációs massage hízoló és soványító gyógymód. Inhalatiók.
Javallatok: Idegesség minden neme szív, tüdőbaj Edző eljárások. Bűléll
és izom-csúznál forró léghelével bámulatos gyógyeredmények. — Kitűnő ellátás, szép betegszob-
ák, penzió (lakás és ellátás) naponta 5 és 7 korona. Allandó orvosi felügyelet
Felvilágosítással szívesen szolgál.

Dr. POLITZER JAKAB, az intézet tulajdonosa és vezetője

A Hortobágy hasznosítása.

Az érem másik oldala.

Debrecennek, az utolsó két évtizedben tett rohamos haladása dacára is, alig volt nagyobb horderejű, a polgárság anyagi jólétét a város további fejlődését mélyebben befolyásoló ügye a Hortobágyi birtok tervezett rendezésénél. Mert a két évtized összes kulturális intézményei, a nagy összegeket igénylő forgalmi befektetések, sőt még azon nagyszabású gazdasági rendezkedések is, melyek közül a bellegelők kiosztása s a kaszálók ügye magasának ki, nem érintették oly bensőleg sem a polgárság, sem magának a városnak mint erkölcsi testületnek is, a Hortobágyi ügyre vonatkozó, látszólag ellentétes érdekeit. A mi nagyon természetes is, ha tekintetbe vesszük, hogy ezen kérdés azon 42668 holdat kitevő, még tulajdonjogilag is kérdésessé tett terület mikénti értékesítését, vagy amint most szélében és egyértelműleg mondják, hasznosítását öleli fel. Hogy tudatában van ennek egy a polgárság, mint a tanács, kitűnik abból, hogy városzerte ez képezi nem csak a gazdákat, de a közügyekkel foglalkozók körében is a társalgás egyik fő tárgyát, foglalkoztatja a tanácsot is, a ki bizottságokat küld ki a tárgyban, a helyi sajtóban pedig egymást érik a szeite ágazó, egymásnak ellentmondó, tehát teljes megállapodatlanságra valló nézetek, vélemények és javaslatok.

Nagyon érthető tehát, ha a Hortobágyon legeltető gazdák zónsága, ezen bizonytalan helyzetben, anyagi érdekeit feltéve bizalmatlan, izgatott és ellenez minden a mai helyzet megváltoztatására irányult törekvést. A város pedig tulajdonjogát s a város terhes pénzügyi helyzetét hangoztatva, a megoldás szükségét és sürgőségét proklamálja.

Az ellentétek tehát nagyon kiélezettek, még pedig annyira, hogy hova tovább szemelül tévesztjük, hogy nem osztály, hanem lényegileg csak is egy gazdasági kérdés megoldásáról van szó, a melyet csakis egyetértőleg, közös megállapodással lehet helyesen megoldani. Mert a gazdáknak szem előtt kell tartaniok azt, hogy a per útján vesztesek is lehetnek, amikor is a kérdés nélkülök s félő, hogy ellenők fog megoldatni. Ez nem is lenne az első eset. A városnak pedig tudatában kell lenni annak, hogy a Hortobágy-nak mint közlegelő kérdésének megoldása, a legszorosabb összefüggésben van egy a tanyai, mint a háztutáni földek gazdasági rendszerével s így, ha a megoldás csak a város — a házipénztár — fiskális érdekeinek megfelelően, tehát rosszul oldatnék meg, ez nagyon károsan hatna vissza, a város határát képező összes földek értékére, tehát csökkentené a közvagyonosságát, mert sajátlegos viszonyaink mellett ez nem csak a legeltető gazdáknak, hanem a házáll s ennek révén, ma nagy értéket képviselő földdel bíró háztulajdonosoknak s így az iparos és kereskedő osztálynak is, igen érzékeny kárt okozna.

Abban a véleményben vagyok, hogy nincs olyan kényes ügy, melyet közös egyetértéssel jól megoldani ne lehetne, a Hortobágy rendezését pedig éppenséggel nem tartom olyannak, melyet mind a két fél érdekének megfelelően tehát helyesen megoldani nem lehetne. Még is az a kérdés merül fel előttem, indokolva van-e ez az egész mozgalom, s a legeltető gazdák nagy izgalma, mondhatni nagy elkeseredését tekintve, nem lenne-e indokolt a közbélke érdekében az egész ügyet a napi rendről levenni, hogy a többi szönyegen levő, megoldás előtt álló villanyvilágítás, vízvezeték, csatornázás stb. nagyszabású alkotások annál nyugodtabban legyenek foganatosíthatók?

Ezen kérdésre egész határozottsággal ki kell jelentenem, hogy a Hortobágy hasznosítása nem csak a város, de maguknak a legeltető gazdáknak érdekében is elodázhatlan és semmi más ügynek alá nem rendelendő. Sőt többet mondok mikor azt a reményemet fejezem ki, hogy alábbiakban sikerültem fog gazdátasaimat ezen állásponton helyeségéről meg is győzni. Ne higyük tehát első látásra, hogy azon érveimmel, melyekkel ez állításomat indokolni töreksem, ellenük adatokat akarok szolgáltatni, mert ép ellenkezőleg a tények őszinte felsorolásával, megakarom őket övni attól, hogy merev ellentállást tanusítva a jogi térre a per útjára tévedjenek, mert a kövér perék még soha sem hizalták a gazdákat, ezen esetben pedig még csak nem is sovány, hanem méltányos egyezséget ajánlok helyette.

Azt ajánlom ugyanis első sorban, hogy ejtsék el a Hortobágy jogi kérdésének fejtegetését s ne az legyen a törekvésünk, hogy a tulajdonjog vitatásával a kérdés megoldását elodázzák, mert ez csak ideig éráig nagy áldozatokkal lesz lehetséges. A kimenetel pedig nagyon is kétséges, hanem a helyett szerzett, elvitázhatlan jogaik hangoztatásával, érdekeiket gazdasági uton törekedjenek megóvni és biztosítani.

Ellene szól a kérdés elodázásának a pereskedésnek, a pénzügyi kérdéstől eltekintve az a megafolhatóan tény, melyet ha őszinték akarnak lenni, minden gazdának be kell ismerni, hogy a Hortobágyi legeltetési rendszer dacára azon statutumnak, mely lehetővé teszi, hogy körülbelül 1300 gazda jogtalanul használja ki mintegy 6000 jogesult *) polgárnak legeltetési jogát, a legeltető gazdáknak nem csak hogy hasznot nem hajt, hanem hogy az rájuk nézve az elszegényedésnek kuforrása.

Ninthyog lehetnek gazdák, akik ez állításomat kétségbe vonják, rézzünk egy kissé a dolognak mélyére még pedig úgy, hogy állítsuk magunk elé a debreceni gazdák mai egész állattartási rendszerét. Beszéljenek a tények.

Ugyebár a Hortobágyon legeltető debreceni gazdák eljárása ma az, hogy a takarmányhiány miatt kényszerítve, részben már márciusban, részben áprilisban, tehát akkor mikor a még átázott nedves legelőre sem a legelő kimélése, sem a váltó időjárásra való tekintetből kimenniök szabad nem volna, kibajtják jászágukat a Hortobágyra, s úgy számítanak, hogy legalább október derekára vagy még november elsejéig állataikat ott is tartják. A mikor pedig októberben a jászág a rossz idő miatt beszorul a Hortobágyról behajtják azokat az erdei kaszálókba s ott legeltetik addig, míg a téli legeltetés az időjárás, vagy hó miatt az erdő ségben is lehetlenné nem válik, tehát ott legeltetnek november végéig vagy december közepéig. Ekkor haza hajtának a tanyaúra s ott tartják jászágaikat februárig. Februárban újból kihajtának az erdei kaszálókba s várják a most már rossz legelőn, a megváltó áprilist, hogy ismét a Hortobágyra mehessenek.

Ez a rendszer így papiroson nézve nem is volna rossz, mert 6—7 hónapig a Hortobágy; 3—3 és fél hónapig a kaszáló tartja el a jászágot, a tanyai takarmányozásra, tehát 2—2 és fél hónap marad, s így a gazda a tanya földjén a kis gazdák a háztutáni földekben úgy gazdálkodhatnak, hogy felszántják azt a küszöbig s váltakozva felébe buzát, másik felébe tengerit vetnek, hiszen a tengeri kóró „a csutka“ bár nem hizlalja is a barmokat, úgy a hogy eltarthatja azokat, a buza és tengeri pedig a legtöbb jövedelmet adja.

Csak hogy egy kis hiba csuszott be a számításba, mert a tiszta szabályozása folytán a nyár dereki legelőt biztosító berkek és morotvák kiszáradtak, s helyükön már júliusban, sőt mint a folyó évben is, már június hónapban elsülő sovány szikfűvet termő területek maradtak, melyeken az állat megélni nem képes. Bekövetkezik pedig ez az aszályos állapot a szabályozás 10 év alatt legalább is nyolcszor.

Szükségtelen volna még a gazdálkodáshoz nem értő előtt is magyarázatni, hogy mi jelentősége van a gazdára nézve annak, ha nyáron, akárcsak három hónapon keresztül is jászágaival legelő nélkül marad. De rá kell mutatnunk arra, hogy ez a kalamitós sehol az országban nem olyan nagy csapás mint épen debrecennek, még pedig azért nagyobb csapás ez itt mint bárhol másutt, mert mint már említettem a hortobágyi legelőbe bizakodva takarmányt sem a tanyaföldjén sem a kaszálóban, sem sehol másutt nem termel, s mert a hortobágyi legelőben bizakodva, több jászágot tart mint a mennyit okszerűen tartania szabad volna. Nem azt értem azalatt, hogy több jászágot hajt a hortobágyra mint a mennyire jogosult, hanem azt, hogy a már idézett legeltetési rendszer szabály folytán vagyis, hogy csak az legeltetési hortobágyon a kinek tulajdon marhája van, tul magas a legeltetési kulcs, s nincs olyan gazda aki az illetéket be nem töltené.

*) Ezen adatok csak hozzávetőlegesek, mert hitelesen meg nem szerezhettek.

Node ott van az erdei kaszálló ide környégre be magát már június vagy július hónapban a jószágért gazda bekönyörgi magát mert a legeltetési statutum tiltja, hogy őzsi vásár előtt, tehát október dereka előtt, a kaszállóba behajtsa lehessen.

De mit tegyen a város tanácsa mikor be kell látnia, hogy igazuk van a gazdáknak, mikor arra hivatkoznak, hogy éhen pusztul a jószáguk ha őket a kaszállókba be nem boosátják. Eaged tehát évről-évre, igaz ki is köti, hogy mihelyt megjönnek az esők s fű verődik a hortobágyon a gazdák jószágúkkal a kaszállókba kitarodni tartoznak.

Ami szeptemberben rendszeren meg is történik, de ám hova lett a kaszállónak az a mezője melyre a gazda október derekától decemberig számított? A kaszálló talaja ma már fájdalom nem oly termékeny, hogy a legbujább idő járás mellett is a fű megújulna s a mérő ott pótlódna.

Ami nem következik be ma már csak azért sem, mert a kaszálló csak névleg kaszálló, mert a gazdák bizony feltörték s rozsal, tengerivel zsarolják azt ott, ahol még lehet s így a legeltetés azon városi erdőkre szorul, melyre a legeltetési jog rá van táblázva. Amely terület pedig a vágások terjeszkedésével az erdő törvény megszorító intézkedése miatt rohamosan apad és értéktelenedik.

Őzire tehát csak koplalni megy be a Hortobágyról kikopaltan beszorult jószág a kaszállókba. Onnan koplalni megy a tanyai csutkára, melyet sokhelyt nem is iszállóba, még csak nem is fedél alatt, de még nem is jászolból, hanem a szabad ég alatt, maga alul ürüléke közül kénytelen fogyasztani.

Őzre foglalva mostmár ezeket az állatok értékét legfőképpen befolyásoló körülményeket, nem zárkozhatunk el azon igazság beismerésétől, hogy a 42663 holdas Hortobágy, melyen tavasszal hideg, zivataros esőkben nedves hideg fűvön aklok nélkül kinlódnak az állatok, nem zárkozhatunk el annak beismerésétől, hogy a Hortobágy melyről kihezve lesoványodva szorul be a jószág, úgy kezelve a hogy most kezeltek nem kinosas bátyja, hanem koldus tarisznyája az ott legeltető gazlaközösségnek.

Evi százezrek feküsznek ebben a nagy birtokban. Hova lesznek? Meglátszik ez a ma ott legeltető gazdák jószág állományán? Vagy talán a telekkönyvben rejtőzködnek az ott szerzett vagyon?

Ezekre a kérdésekre csak egy felelet van, hasznosítani kell a Hortobágyot!

Ha nyíltságommal, őszinteségemmel talán bántottam gazdátársaimat sietek őket kiengesztelni a mikor is táborukba szállva azon meggyőződésnek adok kifejezést hogy a Hortobágy hasznosításának csak egyetlen okszerű módja van, még pedig az, hogy a város jól felfogott érdekében meghagyja azt a debreceni gazdák használatába. Még pedig nem úgy amint az több oldalról javasoltatott, a jó a termő részek kiszakítása és bérbeadásával, hanem csonkítatlanul teljes egészében.

Am világituk mag az ügyet erről az oldalról is.

Tekintve a Hortobágy hasznosítására vonatkozó összes fejtegetéseket és tervezeteket joggal vélem feltételezhetni hogy a köz tudatba ment át az a meggyőződés, hogy a legelőbér emelése utján teljes lehetlenség volna a Hortobágy jövedelmét úgy fokozni hogy a házipénztár igényei is kielégítenek, mert a gazdák dacára annak, hogy legelő bérben semmitsem fizetnek, s hogy a házipénztárba szóra sem érdemes összeg folyik be, még pedig kezelési költség címen, többet mint amennyit a Tisza szabályozási költség és az adó ki tesz nem fizetnek, mert a jövedelem mely a Hortobágyból ma remélhető egyenlő a semmivel. Ez az oka annak, hogy mindazon javaslatok melyek a jövedelem fokozása céljából tételtek azt veszik alapul, hogy szakítsassék ki a Hortobágyból kisebb-nagyobb, de minden esetben tetemes rész és adassék bérbe.

De mindennek dacára ingatag alapon állanak s egytől-egyig helyt nem állók azok a tervezetek, melyek a hortobágyi kérdés megoldását, a terület részleges bérbeadásával kívánják megoldani, még pedig annál ingatagabb annál helyt nem állóbbak ezek a javaslatok, mennél nagyobbra szabják a bérbeadandó részt.

Vezet tehát ebben az irányban Kövendy Domokosnak, a Hortobágy hasznosításának előkészítésére kiküldött tizenhatos bizottság által, a rendezés alapjául elfogadott, „határozati javaslat” a mely 42663 holdból 12 ezer holdat véleményez a gazdák használatában meghagyandának, 28 ezer holdat pedig bérlet utján kívánt értékesíteni.

Ingatagnak minősítem pedig a határozati javaslatnak a bérleti rendszer támaszkodó alapját s így a helyt nem állónak jelenteni ki a tervezetnek erre épített összes tételét, elsősorban azért, mert okszerű hasznosítás tervet csak akkor lehet készíteni, ha behatóan, apró részletéig ismerjük a hortobágyi talajviszonyokat, ezeket pedig tartózkodás nélkül merem mondani sem a javaslat tevő sem a városnak egyetlen gazdája sem ismeri.

Értsük meg egymást. Nem a tervezőnek szakértelmét, nem a gazdák ismeretét akarom ezzel kétségbe vonni, hanem állítom azt hogy nincsen köztünk olyan gazda aki ma megtudna felelni a következő kérdésekre:

Hány hold első, második vagy harmadosztályú szántóföldnek megfelelő terület van a Hortobágyon?

Hány holdat tesz ki a jó minőségű, hány holdat a föltétlen legelő terület?

Mennyi a használhatatlan terület?

Hol és hogy feküsznek ezek, mennyi van az egyikből, mennyi a másikkól egy tagban?

Ki lehet-e, mint az tervezve van, a kis és közép bérleteket úgy kikerekíteni, hogy azok a nagy bérletet lehetőleg kö-

rül övezék s nem akadályozza-e a kis bérletek alakítását az a körülmény, hogy föltétlen legelő területek közé esnek s hogy így a legeltetés által a szántás, a szántás által a legeltetés akadályozva ne legyen?

Kilehet-e kikerekíteni a négyszáz kis bérletet, mely a Kövendy féle javaslat szerint egyenkint husz holdban van megállapítva úgy, hogy mindegyik a holdankénti husz korona bérlet megérje? Nem e áll elő azaz eset, hogy az egyik kisbérlet a bérösszeg kétszeresét, a másik annak csak felét éri meg?

Mert a Hortobágyon miathogy a talaj mondhatni lépések távolában különbözik, még pedig úgy összetételében mint nivójában vagyis úgy, hogy a használhatóságot a talaj összetételén kívül a vízjárás is befolyásolja s így huszholdas átlagokban számítani aligha lehet. Vagyis magyarul szólva ki az a ki a Hortobágyot ma úgy ismeri, hogy szerződéses kötelezettséget merjen vállalni — azzal a szándékkal, hogy azt meg is tartja — az iránt hogy nyolcvanezer holdat négyszáz olyan husz holdas bérletre tudja osztani, hogy a négyszáz kis gazda olyan arányban kapja a jó, a gyenge és rosszabb földet, hogy részüknek holdankénti husz korona bér mellett bérleténélkül megszökni kénytelen ne legyen. A litom s a ki a Hortobágyot tengernyi vízeivel ma nézi meg, igazat fog adni abban, hogy azt az eszményi hármas bérleti rendszert még akkor se lehet fogantatosítani, ha nem az öntözésen, hanem a vízlecsapoláson kezdik meg a művelést.

De térjünk csak vissza azon állításomra, hogy nincsen ma Debrecenben olyan halandó a ki úgy ismeri a Hortobágyot, hogy erre olyan hasznosítási tervet tudjon készíteni, melyeknek kezeletébe legyen. S a mely terv biztosítékot nyújtson az iránt, hogy az egész akció országára szóló kudarcot ne vallhasson. Nincs olyan ember, a ki biztosíthatná a ma rendelkezésre álló adatok alapján Debrecen város tanácsát arról, hogy elég előre látnak, elég bölcsnek bizonyul, ha fogantatosítja a Kövendy féle javaslat azon proponcióját, hogy: „Hortobágyon inueni részből a juh legelőt is bele számítva, kizárólag közlegelő céljaira tizenkétezer holdat gazdáinak kiszakít”.

Nem akarok ismétlésekben boosátkozni s így mellőzöm a a talajismeretlenségéből származható tévedésekre való utalást mellőzöm a tervezett öntözésnek ma még kérdéses eredményére való hivatkozást, pedig erre épült a Kövendy-féle javaslat azon számítása, hogy 864 négyszögöl legelő 180 napig eltart egy számos jószágot, vagyis, hogy öntözés mellett ezen 864 négyszögöl 1260 kiló száraz szénának megfelelő 63 mm. szikes gyepfüvet teremjen; mellőzöm azon nehézségeket, melyek 20 ezer darab számos, tehát fejenkint 40 ezer darab állatnak, ezen 12 ezer csatornák által szelt, hidakkal tarkított szűkterületen nem* ivar, életkor és használat szerinti összetétele s gulya rendszerben való legeltetéséről, a csatornák begázolásából stb. erednek, s csak egy csekélyke, olyan féle körülményre terjeszkedem ki, mint a mikor egy lóbotlása miatt egy ország veszett el, hogy kimutasam azt, miszerint ezzel a 12 ezer holdas kizárólagos legelő területtel a debreceni gazdákon nem csak hogy segíteni abszolút lehetetlen, hanem hogy ezzel holtbizonyossággal végtelen bajba jutatja őket.

Abka a bajba jutásnak pedig, amelybe ma vannak, azért, mert okszerű legelő gazdaság olyan területen, mely a várostól 30—35 klm. van, megfelelő épületek nélkül, nem képzelhető, mert a szabad ég alatt tavasszal és ősszel hetes esőben a Mátra szele, nyárban a forróság a legyek, a bögyölők és szunyogok özöne, úgy kiveszi a sikert, különösen növények állatokból, hogy bár ez alig lehetséges, rosszabb állapotba jutnak a kaszállóba, mint aminőben a Hortobágyra hajtották, úgy vitték őket. Pedig a jószágértartás olyan tökébefektetés, melynek kamatai a tőkenövekedésben térülnek meg.

Na ez ugyan gyenge érv fogják gondolni azok, a kik a hortobágyi viszonyokat nem ismerik, tessék ezeken a bajokon segíteni. Tessék aklokot, istállókat építeni. Ca'hogy nem lehet ám, sem most mikor a padák az egész hortobágyot birják, sem akkor ha kihalásig azt a 12 ezer holdnyi „föltétlen legelő területet”. Ha lehetséges volna rég megtették volna ezt a debreceni gazdák a maguk eszéből is, kivált olyan esztendők után, mint a minő az 1874-iki év volt a mikor is május 14-én, a hetes havas eső által elesigázott összes méneseket, gulyákat úgy szét szórta a vihar, hogy a város ménesét át terelte a hortobágy folyón, melybe a csikok bele is fuladtak, a kancák pedig a nádudvari templom falánál lettek enyhelyet.

Amikor egy éjszaka, borjut csikót, juhot beleértve, el hullott 40 ezer drb. jószág, s még hetek múlva is horták haza a szomszéd határokból a bitangságba jutott állatokat.

Nem lehet pedig a hortobágyon istállót, hodályt építeni azért mert a Hortobágyon nincsen szalma, nincsen alom, anélkül pedig a legjobb istállóban is csak hamar hasig dül a barom a dégetbe s kötéll kellene nedves időjárásban onnan kivontatni. Volt szerencsém ezt a művelést többször látni Szalma odahordásról 30 kl. meghalad távolságból közös gulya rendszer mellett pedig még gondolni is képtelenség.

A 12 ezer hold kizárólagos legelő területtel, tehát nincsen segítve a gazdákon, még ha elis tudná tartani a 20 ezer drb. számos jószágot, ami szinte képtelenség.

A Hortobágyon jövedelmező állat tenyésztés csak akkor lesz, ha ottan a legeltetés mellett mezőgazdaság is rendszeresítetik, ha meg termelik ott az almot s gondoskodnak az okvetlen beálló két három hónapi aszályzs időre mesterséges s olyan természetes takarmányról melyet a város a gazdák elől elnem használtat s idegeneknek elnem ad.

* Ló, szarvasmarha, juh, sertés.

A kizárólagos legelő pedig azt teszi, hogy ilyen juss a gazdáknak, ott nem adatnék, almot venni pedig ott nem tudnának, mert sem a 400 kisbérletnek, sem a közép, sem a nagybérletnek szalmát eladni szerződés szerűleg nem is lenne szabad.

De ha ez megegyeztetnék is ha répát, kender, cirkot s rizst tartoznának a Hortobágyon természetén maguknak is kevés lesz, ugy a szalmájuk mint a trágyájuk. Pedig ere a szik talaj nagyon áhitozik,

Kövendy ur hasznosítási javaslatának Achilles sarka azonban az elmondottak dacára is nem a javaslatnak ezen, csak nagybérlet felsorolt agyálóságában, hanem azon kardinális a város kötelességszerű gazdasági politikájával szükségszerűleg ellentétben álló hibájában van, hogy a Hortobágy 42663 kath. holdnyi területéből 28 ezer holdat, tehát az összes terület 65 százalékát magános személynek vagy részvénytársaságnak 40 esetleg 60 évre kivánja bérbeadni, s hogy ezen társulatot hozná meg azzal, hogy alakítsa meg a kis és közép bérleteket Eszközölje a befektetéseket szóval felhatalmazná a részvény társaságot arra, hogy itéljen ott elevenek és holtak fölött.

Lekötni ilyen hosszú, egy emberöltőt meghaladó időre olyan vagyont, melynek jövedelmezősége még a legkezdetlegesebb kezelés mellett is tenyérre fekszik, képtelenség. Abba a nemzetgazdasági elvbe ütközik, hogy ilyen hosszúléleketű szerződések csak azoknál a vállalatoknál vannak indokolva, melyek nagy tőke befektetések mellett is nagy kockázattal járnak, s jövedelmezőségre csak hosszú idő múltával számítanak, ez az eset pedig a Hortobágy hasznosításánál nem fog fenn, mert ha bele akasztják ezen szűz föld termelésre alkalmas talajba az ekét, s foganatosítják az okeszerű mezőgazdaság legelőmibb műveleteit, megvan a jövedelem mely fokozódik évről évre, a mint a helyi viszonyokhoz való bensőbb alkalmazkodás által a gazdálkodási rendszer tökéletesítettik.

De lássuk mivel indokolja Kövendy ur ezen tervezetét:

Ajánlatossá teszi — mondja a javaslattevő ur — az egyszerűnek a részvénytársaságnak való bérbeadást „a célszerűségi szempont”. A város anyagi érdeke ugyanis azt kívánja, hogy lehetőleg egy személylyel álljon szerződéses viszonyban, mert a dolog természeténél fogva egy személylyel teljesíti a hasznosítását; hogy egy személylyel szemben a szerződéses kötelezettségek teljesítése könnyebben ellenőrizhető; a felelősség egysége s a bonyodalmas perek inkább mellőzve lesznek. Ajánlja a nagy bérletet főleg szocialis szempontból, mivel a kulturának fejlődésére és fejlesztésére a múltban és jövőben csak oly központi szolgáltatást lehet adni, melynek anyagi ereje s intelligenciája van ahhoz, hogy iparvállalatokat létesítsen; a nagybérlet berendezése követendő példa gyanánt ösztönzésül fog szolgálni a közép és kis bérletek körében; a nagybérlet ipari vállalatival nem csak a termelésnek változatosságát irányítja, hanem egyuttal mindjárt bevételt kínálkozik s a termelőnek nem lesz szüksége arra, hogy áruikkal távolabbi piacokat keressen fel; a nagybérlet mint nagy ipari vállalkozó egyuttal telepítő is, munkásokat szerződtetett, a kiknek létfeltételét előállítja, neki keresetet nyújt részükre lakásokat épít; temérdek munkászköz talál munkát s így a szocialis bajokon nagy részben segítve lesz.

Ez az indoklás az eszméknek valóban ideális szárnyalása, s is nerve Kövendy ur személyét, meg vagyok győződve arról, hogy célzati tiszták, s hogy szándékai őszinte, s csak a közérdek előmozdítását célozza, de önkéntelenül eszembe jut ezen indoklás csoportosításánál, hogy néhány év eőtt, felsőbb helyről azon megítéssel megbízatást kaptam, hogy a hazám juttatott tervezetek és bér szerződések alapján, adnék szakértői véleményt egy nagybirtoknak — egy alapítványi uradalomnak — egy milliókkal rendelkező belga társulat részére, kis és közép bérletek létesítése céljából való bérbeadása iránt, s hogy dacára azon gyengéd befolyásolás, s csak sejtetett pressiónak, azon kényszerhelyzetbe jutottam, hogy a legelőmibb véleményem voltam kénytelen a tervezett foganatosítása ellen fölterjeszteni, pedig ezen, a Hortobágy hasznosításával teljesen hasonló ügyben is, az üzlet realitása, az alapítványi érdekek előtérbe helyezése mellett, közgazdasági és szocialpolitikai érvekkel ugy meg volt indokolva, hogy kétségeim támadtak az iránt, megtudom e feladatomat helyesen oldani. Ma mikor már teljes tárgyilagossággal gondolok vissza, ezen szappanbuborékként csillogó, de szappanbuborékként szét is pukkanott vállalatra, tudom, hogy helyesen jártam el, mert azt az elvet vettem szakértői véleményem alapjául, melyet Kövendy ur is a „Javaslatának” 12-ik lapján hangoztat, mikor is szószerint ezeket mondja: „Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a vállalkozó befektetéseit teljesen kihasználni is akarja”. Ő ugyan ezt annak az indoklására hozza föl, hogy a bérleti idő 40, esetleg 60 évben állapittassék meg, de azért ezen mondása minden irányban s minden üzletnél szinarany igazság.

Ismélem, hogy ezen bírálatomnál Kövendy ur személye szóba nem jöhet, reá annak egy kifogása sem vonatkozatható, hiszen ő csak a tervező, e véleményezésénél pedig, csak a vállalatról, az üzletről lehet szó, amelyről pedig ő távol áll.

Mint hogy a városnak a Hortobágy hasznosításával nem az volt, s ma sem az a célja, hogy kulturális és szocialis misszióba fogjon, hanem kifejezetten csak is házi pénztárának fölsegítésére törekedett és törekedik, a kulturális és szocialis szempontokat a hozadalmasság kerülése és az átnézetesség egyszerűsítése kedvéért is teljesen mellőzöm, pedig erről is lapokra terjedő ellenvetéseket lehetne felsorolni. S elbírálom az üzletet az egyszerű egy alapján rideg üzleti szempontból.

Kövendy Ur javaslatára szerint a vállalkozó, vagy „A Hortobágy hasznosítására alakult részvénytársaság” a várossal szemben kötelezi magát, hogy 28.000 kath. hold földet 40, esetleg 60

évre bérbe vesz, s fizet holdanként a bér I. évben 6 kor. 51 fillér, a II. évben 9 kor. 77 fillér, a III. évben 13 kor. 03 fillér, a IV. s az azt követő években 16 kor. 28 fillér bért.

Mezőgazdaságilag művelhető földért, a mint azt a tervezet föltételezi, ezek a bérösszegek oly szerények, hogy az a jogos kérdés merül föl, hát az adókat és a Tiszaszabályozási költséget kifizeti, mert erről a tervezet, bár részletező számtételekkel van indokolva, említést nem tesz, pedig ha csak a törések folytán emelkedő adókat holdanként 4 kr., tessük a város első évben holdanként 2 kor. 51 fill., a második évben 5 kor. 71 fill., a harmadik évben 9 kor. 03 fill., a negyedik és követő években 12 kor. 28 fill. bért kapna. Hol van a Hortobágy szabályozási költsége, a mely egészben 10243 kor. 03 fillért tesz ki. Az pedig, hogy 40, vagy 60 év múlva az összes, jó részt elavuló beruházások vissza hagyatnak, édes kevésre ártákelhető.

A város tehát a bérösszeg alapján, semmiesetre sem csinálna valami fényes pénzüzetet. No de fűn marad még annak lehetősége, hogy a részvénytársasággal kötött bér szerződésből származható és kilátásba is helyezett közvetlen jövedelmei révén megtérül az, a mi a vámon elveszett. Latolgassuk tehát az ügynek ezt az oldalát is.

A bérlet részvénytársaság szavatosságát vállal aziránt, hogy a bérterületen elsősorban egy cukorgyárat, s ezenkívül len kender kosár fűz, gyékény cirok gyárat, s különösen rizs hántoló gyárat állít föl, mert a rizs termelésre fő sulyi kíván helyezni. Ez kissé sok a jóból, de vegyük, miathogy elsőnek van jelezve mi is elsőbe: szemügyre a cukorgyár ügyét. Annnyival inkább, mert Debrecennek volt egyszer egy cukorgyára, s mert annak megszüntetése a mai viszonyokat tekintve, oly veszteségek tekintendők, hogy azt okvetlen pótolni kell. Csak hogy nem a Hortobágyon, mert nem oda, hanem ide Debrecenbe a város területére való. Hogy minő haszna van egy olyan cukorgyárnak, melynek megvannak létfeltételei, azt magláthatjuk Szerecsen, mely a cukorgyár helyi hatása folytán egy jóléti sugárzó közösgé lett. Ilyenne tette pedig Szerecsent a cukorgyár, mert ott oly mértékben vannak meg a gyár életfeltételei, mint a minő mértékben azok a Hortobágyon hiányoznak.

De ne csak állítsuk, hanem bizonyítsuk is ezt, még pedig folytonos vonatkozással, a Hortobágy hasznosítására. Beszéljenek tehát elsőben is a számtételek.

Köz tudomásu dolog, hogy egy cukorgyár csak akkor valóban életképes, ha 8—10.000 hold répa termése van részére biztosítva, s ha vasuti gőc ponton épült. Már pedig a Hortobágyon hiányzik mind a két elefőfeltétel. Hogy a Hortobágy nem vasuti gőc pont, az bizonyos, előlött tehát napirendre térhetünk, hogy nincs meg a 8—10.000 hold répája, azt is könnyű bebizonyítani, mert abból a 28.000 holdból, melyet a részvénytársaság bérbe venni szeretne, a javaslat szerint ki kell adni a 400 kis bérletnek 8000, a közép bérletnek ismét 6000, tehát összesen 14.000 holdat, s így marad a részvénytársaság kezelésében 14.000 hold, amelyből minthogy az okeszerűség azt követeli, hogy a bérbe adó város kikössa, miszerint csak minden 6 évben szabad ugyanazon földben répát termelni, csak 2333 hold lenne répa termelésre fordítható. De ha biztosítaná is magának a részvénytársaság, kis és közép bérletivel kötött szerződésében, hogy a meg engedhető legnagyobb területű répa termelést tartoznak üzni, s így biztosítaná is magának az egész 28.000 hold, egy hatodrésznél tehát hogy 4666 holdon termesztésük répa, még mindig 4—5000 hold répa hiányoznék. Arra pedig, hogy a szomszédos birtokok pótolják a hiányzó mennyiséget, csak akkor számíthatna, ha olyan kedvező szerződést ajánlana nekik, mely mellett csak veszteséggel dolgozhatnak, a minthogy maga is csak veszteséggel termelhetné a répáját, mert hivatkozom az illető urakra, hogy megpróbáltunk már az Ohaton a Nagymajorban, a Cserepesen, s a többi közel fekvő kisebb birtokokon is a cukorrépa termeléssel, de föl hagytak vele — amint hogy a részvénytársaságnak is, föl kellene vele hagyania, még pedig azért, mert szikes talajon, zedig ott ilyenek nyolc tizedrésznél a szántóföldek — hiszen azért van olyan jó buzájok — cukor répát haszonnal termelni nem lehet. De ne tessék elfelejteni azt sem, hogy a vasut vicinális, és más tarifával dolgozik mint az államvasutak, s hogy a vasuti állomásokhoz vezető utak, ép a répa szállítás idején, rendszeren fenekednek.

Ezen általam mondottak ellen lehet érvelni, de az ellen, hogy Debrecen városának az az érdeke, hogy a cukor gyár ne a Hortobágyon, hanem a város területén épüljön, még csak szóval se lehet ejteni. Ez ellen tehát a város tanácsa sem bocsátkozhatik aktióba, mert maga alatt vágná a galyat.

Len, kender gyárat, meg rizshántolót lehet építeni, de hogy hol veszik hozzá a nyers lent és kender, vagy pláne a rizst, az más kérdés, mert az egyáltalán nem kérdés, hogy a Hortobágyon sem talaja, sem klímája nem alkalmas ezen mély áramlási talajokat hűvös csapadékos klímát igénylő növények termelésére, pláne a rizs termelésre, mely különben meleg klímát igényel. Tessék megnézni Péklán, hogy dagasztják a rizs munkások a televényes iszapot. Hol van ez a Hortobágyon.

De talán sok is lesz már a jóból s térjünk át, csak futólag a hasznosítási terv kulturális és szocialis oldalának feszegetésére, s vegyük szemügyre annak a 400 rabszolganak, vagy amint a szerződésben neveztetnek kis bérletnek a sorsára.

A hasznosítási javaslatban ki van mutatva, hogy a kisbérletek után, le vonva a levonandókat, 4 év után holdanként 20 kor. bér jövedelemre lehetne számítani, de azt, hogy minő bért követelne a kisbérletkötő a részvénytársaság, azt nem találom sehol pedig kulturális és szocialis szempontból ez itt a legelőfőbb kérdés. Főképpen a tanácsra nézve, mert ha nem képezi is földadatát,

hogy hirtokának hasznosításánál a kultur-socialis szempontok irányítsák erkölcsi kötelségeihez tartozik, hogy a közvagyonnal úgy járjon el, hogy azzal visszaélés ne történhessen.

Ezen a szírtan szenvedett hajótörést a belga társaság gályája is, még mielőtt meg rakdottan révbe juthatott volna. Lássuk csak hogy lehetne ezen közvagyonnal visszaélést elkövetni.

"A vállalkozó a kibefektetéseit kihasználni is akarja" így mondja a „Javaslat" is. A bérösszeget az elérhető legmagasabb összegben szabja ki, annál is inkább, mert előre látható, hogy föld eses kis gazdáink olyan bérletre, melyen mint Kövénydi ur kiemeli olyan befektetés van, mely mellett nem kell a gazdának a lét és nem lét erőt lenyűgöző nagy kérdéseivel foglalkozni, valószínűleg tolongani fognak, s még egymásra is licitálnak a kis emberek. Kiveti ezekre nemcsak azt a holdankinti 20 koronát, melynek alapján a várossal egyezkednek, hanem rájuk vetné, nemcsak a kisbirtokba tett befektetéseinek törlesztéses kamatját, hanem reparációjá rájuk még összes mezőgazdasági befektetéseiknek: árklásoknak, utak csináltatásának, s azval mindazon kiadásainak törlesztéses kamatját, melyeket a várossal szemben magára vállalt.

De hogy gyarló üzemeit is lehetőleg biztosítsa, eléük kell szabnia egész gazdálkodási rendszerüket kényszeríti cukorrépa, len, kender, mesterséges takarmányok termelésére. Természetesen szerüleg kötelezni arra is, hogy ezen termékeiket a vállalatnak adják el. Pedzi ezt a „Javaslat" is, mikor mint előnyt említi föl hogy az ipari vállalat vevőül kínálkozik s a termelőnek nem lesz szüksége arra, hogy áru cikkeivel távolabbi piacot keresen föl, a szállítással idejét és pénzét tékozolja, de arról bőlesen hallgat hogy még akkor sem ereszi, a részvénytársaság kiszagdját, a mikor az nagyon szeretne a távolabbi piacra menni, a minthogy nem is ereszheti, mert szüksége van ezekre a termékekre.

Hogy ki által s miként fognak a termény árak meghatározni arra lehet talán egy pontot is beiktatni, de hogy ki fog annak érvényt is szerezni az megint más kérdés. Ez különben a várossal bajt nem hozhat, hiszen föl van a javaslatban említve, hogy a részvénytársaság magára vállalja az összes pereket. Ugy látszik számítanak is erre, amint hogy lenne is esztől de azt hiszem ezek csak végrehajtási perek lennének, mert a tőke nem idealista s ha nem fojik be a kamat nyomban kinyújtja az egyik szivokáját besupantja a járandóságot, a perkölséget és a kisméltar vagyonkáját.

Ne idealizáljunk tehát, a kisbirtokok a tőke kezébe rabszolgaságok nyúlnak alkításához pedig Debrecen várcsának segélykezet nyújtani nem szabad.

De a kisbirtoknál nem sokkal jobb helyzetbe jutnának a középbirtok sem, mert ők sem a javaslatban felvett 16 koronát hanem ennek megfelelően annyival többet fizetnének, mint a mennyit a befektetési kamat címen rájuk sóznának s őket is csak lenyűgöznék a szerződés kikötései s terhes pontjai mint a kisbirtokot. Védekezni talán jobban, de megélniök sem tudnának.

Ezeknek az eshetőségeknek szem előtt tartásával utasította vissza az alapítvány a belgák kecségető bér ajánlatát. Ezen eshetőségek szem előtt tartása eredményezte azt hogy a Gróf Csáky féle birtokok sem jutottak a belgák kezére, s mint remélem Debrecen városa is ez eshetőségek mérlegelésével utasítja el magától a részvényes bérlet társulat és a negyven éves szerződést mind azzal amivel összefügg.

Félmunkát végeznék azonban, ha a kérdés megoldásának csak akadályait és nehézségeit sorolnám fel, s így minthogy egész munkát szárdékozom végezni, teszek egy pozitív javaslatot is, mely úgy remélem a kibontakozáshoz vezethet.

Azt ajánlom ugyanis első sorban, hogy Debrecen városa kiindulási alapul fogadja el azt az elvet, hogy a Hortobágy hasznosításánál a házipénztár és a polgárság érdekeit összeegyeztetni kívánja s evégből kizártnak tart minden nyereszkezésre irányuló bérleti rendszert.

A hasznosítási eljárást tehát ezen megállapodásra kívánja fektetni, melyet állattenyésztő gazdáival egyetértőleg létre hoz. Még pedig nem csak megengedi, de meg is követeli, hogy a Hortobágy 42663 holdat kitevő területén a mostani nomádikus idejét multa legeltetési eljárással felhagyva, ott a helyviszonyoknak megfelelő gazdálkodás szerveztessék.

Evégből beleegyeznek abba, hogy a termelésre alkalmas helyeken oly mérvű feltörések eszközöltsenek, oly gazdasági üzem foganatosítsassék, hogy a Hortobágy nagy egészében megtartva közlegelő jellegét s hogy lehetővé tőtsessék az, hogy az oda hajított állatok normális idő járásban nem csak a legeltetésre eszméletlenül számíthatni szokott 6 hónapig, hanem ennél jóval tovább eszméletlenül az egész évben is kinhagyandók lehessenek. A mi által nem csak lehetővé, hanem indokoltá is válik az, hogy a város házipénztárába a gazdák által nyert előnyök a fokozott haszon arányában ennek megfelelő összeg előzetesen 10 évre kötött oly szerződéses kötelezettség mellett, mely fennáll mindaddig, míg két évvel elzetelesen fel nem mondatig, elzetes évnegyedi részleteken befizetessék.

A szerződéses megállapodások akár együttes, akár a gazdák csoportos összeállása mellett jöjjenek is létre az összes résztvevők által aláírandók s egyetemlegesen kötelezők lesznek.

Mivel pedig ezen méltányos és okszerű álláspont elől a gazdák sem zárkozhattak el, de ettől egészen függetlenül már csak azért is, hogy a Hortobágy bármilyen módon eszközözendő hasznosításának reális kiindulási alapja legyen, irjon ki a város nyílt pályázatot ezen álláspontjának megfelelő oly hasznosítási terv készítésére mely a Hortobágy és az ezzel összeüggő összes gazdasági viszonyokat felelve nemcsak a gazdákkal történendő megállapodásnak alapul szolgáljon, hanem tisztázza mindazon kérdéseket melyek a Hortobágy hasznosításával fölmerülhetnek.

Mert ismeretlen tétellekkel számolni nem lehet s úgy a városnak mint a gazdáknak is érdekében áll, hogy a Hortobágyot gazdaságilag is ismerjék.

Mivel pedig egy ilyen tervezet együttes mérnöki s gazdasági szakértői nagymunkát igényel, tüzzön ki a város két díjat, még pedig az első díjat a munkával arányos összegben, a második kisebb díjat pedig a végből, hogy azon esetben ha a második pályamunkából eszmék vétetnének át, ezek is díjaztatassanak, de ha az első pályamunka hozzáadás nélkül fogadtatnék el, adassék ki mind a két pályadíj ezen első pályamunkának. Kötssek ki, hogy az idegen kéz által irt, térképekkel ellátott, jelítség pályamunkák a pályadíj csak akkor számíthatnak, ha abszolút becsütek. A pályázat határideje legalább hat hónapra lenne kitűzendő.

Ez alapon vélem a Hortobágy kérdést legalaposabban megoldhatni.

Békessy László.

Helyben...
Judas...
amit ed...
vencion...
torság...
ség is...
lan nag...
szakkal...
csakhog...
pedig n...
ségahj...
demagó...
A...
tartozók...
főlizatn...
megnyer...
net. A...
btegség...
nak eler...
helyzet...
tői jog...
az ilyen...
volt reá...
gyog az...
től, miko...
szólithat...
rópiratok...
ismerni...
készségg...
Mindenk...
saját kij...
élvezik...
ér beszé...
ami maj...
Mio...
dés, ves...
szerre...
mikor a...
farkas in...
stüni ka...
mindenké...
köt, a se...
kifer...
Forr...
Ger...
Debrec...
Sz...